

Eesti vajab terviklikku poliitilist remonti

Euroopa Parlamendi liige Indrek Tarand kirjutab, et remontida tuleb mitte üksnes erakonnaseadust, vaid ka valimisseadust ning riigikogu töö ja kodukorra seadust. Tavaolukorras algataks reformimise justiitsminister, kuid nüüd peab initsiatiivi haarama riigikogu, sest kuriteos kahtlustatava isiku algatused ei ole tõsiselt võetavad. **lk 5**

Ossinovski Usbekistani rekordiline tehing

Raudteeärimehe Oleg Ossinovski ettevõtte võitis 54,3 miljoni dollarise hanke ja osaleb riigi valutööstuse täielikus rekonstrueerimises. **lk 12**

Kaitseminister koges kriisikollet

Afganistani visiidile läinud Urmas Reinsalu oli suit-siidirünnakust vaid paarisaja meetri kaugusel, kirjutab Lauri Tankler sündmuskohalt. **lk 8**

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 210 | ESMASPÄEV, 10. SEPTEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

Ummik peatänavail, heas mõttes

Nädalavahetusel olid pealinna peamagistraalid jalakäijate päralt. Tänavusel sügisjooksul sai kas 10 kilomeetri jooksu või kepikõnni distantsi, maratoni või poolmaratoni lõpuaja kirja kokku peaaegu 17 000 spordisõpra. **lk 16**

Prügikuningas ihaldab kogu Eestit

Nädalapäevade eest Tallinna prügiveo hankel odavamaks pakkumuse teinud Nikolai Ossipenko peetakse pealinna meheks, kes saab Ida-Virumaal kõik, mida soovib. Ossipenko ise nimetab oma edu põhjuseks väikesi kulusid ja tagasihoidlikku kasumit. Pealinna senist kõrget hinnataset peab endine politseinik üksnes välisinvestorite ahnuse tagajärjeks. Tallinna järel võtab Ossipenko ette Tartu, Pärnu ja Viljandi prügiveokonkursid.

●● Te lõite Tallinna prügituru ja avalikkuse oma ülisoodsa prügiveopakumusega kihama.

Kui minu Ekovir otsustas Tallinnasse tööle tulla, tekkis kära, nagu Eestis toimuks riigipööre. Ühel hetkel tundus, et paar väliskapitalile kuuluvat ettevõtet võivad Tallinnas ra-

humeeli tööd teha, aga see, mis on tehtud Eestis, oleks justkui halb.

Tallinnas on hinnad palju kõrgemad kui meil ja pealinna firmad pole harjunud töötama olukorras, kus kasum on üpris väikene.

Meie siin töötame palju efektiivsemalt: pole nii palju valgekraesid-insenere kui Tallinna firmadel, autod on kõik uued ja kulud seega väikesed.

Minna ei taha soojade merede kallastele ehitatud villasid. Välisinvestorid lihtsalt soovivad väga suurt kasumit ja see ajabki nende hinnad üles.

●● Konkurendid süüdistavad teid dumpingus. Kas te peate meid hulludeks, kes tulid Ida-Virumaalt oma raha eest Tallinnale appi prügi vedama? Meie hinnad on ligikaudu sama suu-

red, kui pakkus Veolia. Kulud on meil konkurentidega sama suured, sest nii palgad, autod kui ka kütus maksavad meil sama palju. Kasumit aga võtame vähem.

Kui nüüd Ida-Virumaal küsitlus korraldada, siis ma ei usu, et see näitaks, justkui Ekovir töötaks Adelanist või Ragn-Sellsist halvemini. Veoliat Ida-Virumaal pole, aga nad võiksid siin proovida.

●● Äkki olete siiski saavutanud kellegagi mingi salakokkuleppe?

Konkurss oli avalik ja teed Tallinnasse tunnen ma ilma mingite salanõuannete või -kokkulepeteta. Ma tean, et ümbrikud tehti lahti ja pakumised on omavahel võrreldavad. Nüüd peavad linnavõimud kümme-kümne päeva jooksul mingi otsuse langetama.

●● Kas Tallinna mahud on teile ikkagi jõukohased?

See polnud nii, et istusime siin Jõhvis maha, jõime kohvi ja otsustasime Tallinnas prügi vedama hakata. Tallinna viis linnaosa on muidugi rohkem kui see maht, mis on meil praegu Ida-Virumaal. Kuid me suudame edukalt laieneda, sest meie filiaalid töötavad Venemaal Leningradi ja Novgorodi oblastis. Teenindame täielikult Slantsõ rajooni, Kingissepa rajooni, Volossovo rajooni, Ust-Luga sadamat. Novgorodi oblastisse ehitame kahte prügilat. Venemaal on meil kokku 18 piirkonda, kus töötab 40 autot. Ida-Virumaal töötab meil 30 prügi-autot. Tallinnas tuleksime välja 20 autoga.

Eestis on meil kojameestega kokku üle 300 töötaja. ● Andres Reimer, loe pikemalt lk 2-3

JUHTKIRI

Riigikogu uus algus

Täna uut tööaastat alustava riigikogu ees seisab hulk tähtsaid teemasid, mille üle tuliselt vaielda: riigieelarve, Euroopa Liidu tulevikku puudutavad küsimused, lastetooted... Neid on piisavalt, et tekiks kiusatus lükata kohaliku poliitika reformimist puudutavad küsimused kalevi alla või salamisi isegi jätkata poliitika kartellistamise suunda.

Kui riigikogu läheb seda teed, teeb ta vea. Näiteks avaliku sektori palkade tõstmise nõudmist, mida valituskoalitsioon tuleva aasta riigieelarve arutamise ajal ilmselt tugevalt tunda saab, suurendab peale makromajanduslike põhjuste – mitu aastat kestnud kasinuspoliitika ja suhteliselt kiire hinnatõus – ka asjaolu, et omandi hüvede ja kulutuste kärpimisest hiilivad riigikogu ja erakonnad osavalt kõrvale. Enamgi veel, nad püüavad juurdegi krabada, kui tuletada meelde DASA/MSA lugu. Suhtumisega „tehke meie sõnade, mitte meie tegude järgi“ õhustab poliitikute klass vähehaaval ka Eesti makromajanduslikku stabiilsust, mille üle valituskoalitsioon muidu nii uhke on.

Rohkem kui otseselt riigi rahandusele mõjub riigikogu ja erakondade käitumine Eesti riigi üldistele arusaamadale moraalist ja eetikast. Ligi pool Eesti valijaskonda ei tunne küll poolehoidu ühegi praeguse poliitilise jõu vastu, aga mõningaseks eeskujuks on nende käitumine ikkagi meile kõigile. Kui erakonnad ei korralda oma rahaasju läbipaistvalt ja tõrjuvad ettepanekuid, mis muudaksid kontrolli tõhusamaks, siis on see märgu-

Ülesannetest

Riigikogu uue tööaasta üheks põhiteemaks peab kindlasti saama poliitiline reform.

anne kõigile kodanikele, et käitumisviisi „pole tabatud, pole varas“ ei peeta meie maal taunitavaks. Säärase eeskujuga mõju ei ole kohene ja selle otseseid järgijaid ei pruugi olla eriti palju, aga Eesti riigi püsimisele see igatahes kaasa ei aita.

Niisiis: riigikogu uue tööaasta üheks põhiteemaks peab kindlasti saama poliitiline reform. Loomulikult erakondade rahastamise küsimused, aga ka sammud, mis teevad uute poliitiliste jõudude areenile tuleku hõlpsamaks, et põhjust lootusrikkalt Eesti riigis toimuvaga kaas käia oleks ka neil, kes on praegustes parlamendiparteides põhjalikult pettunud. Riigikogu on juba palju aastaid oma mainesse hoolimatult suhtunud, aga uueks alguseks ei ole veel hilja. ●

REPLIIK

Totaalne muutumine

Mis te, lollid, jooksete?!“ hõikas millalgi 1990. aastate keskel Tallinna maratonil ja 10 km jooksus osalenute – see oli tollal mõnesaja osavõtjaga sündmus – möödumise hetkel üks Viru väljaku äärde juhtunud tallinlane. Tema häälest kõlas siirast mõistmatust ja muret jooksjate vaimse tervise pärast. 1990-ndatel võis jooksjate Eestis kohata teisigi naljahambaid – näiteks lapsi, kes kommenteerisid sinu möödumist pilkava häälega: „Üks-kaks-üks-kaks...!“

Küllap pole säärased inimesed Eestist päris kadunud, aga nüüd hoiavad nad oma mõistmatuse ja naljad vist enda teada. Vähemasti mina ei ole viimastel aastatel selliseid enam kohanud, küll aga on mind mitu korda üllatanud jooksjate-kõndijate-jalgratturite hulk õhtuti Tallinna parematel sportimisaladel. Totaalne muutumine. ●

Villu Zirnask

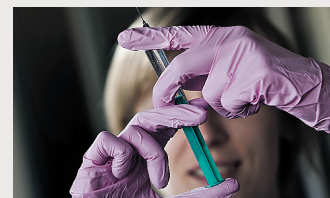
Lk 5 Indrek Tarand: Eesti vajab terviklikku poliitilist reformi

Lk 4 Ivar Tallo: demokraatia kõige tõsisemate ohtude nähud Eestis

ARSTIDELE SAAKS KA ROHKEM MAKSTA

Sotsiaalminister Hanno Pevkuri lubadus tõsta tervishoiutöötajate palka kolm protsenti aastas on tagasihoidlik. „Haigekassa tulude kasvu prognoos, minu arvutuste järgi umbes kuus kuni

seitse protsenti aastas järgmise nelja aasta jooksul, võimaldaks tervishoiutöötajatele ka suuremat palgakasvu pakkuda,“ kirjutab analüütik Andres Vörk Praxisse blogis. **Delfi**

AINEPUNKT = 50 EURO

Kõrgharidusreformiga kehtestatakse ülikoolidele alates 2013. aasta sügisest õigus küsida tudengitelt, kes ei täida õppekava täismahus, iga tegemata ainepunkti eest kuni 50 eurot. **ERR**

Nikolai Ossipenko: võida Bahama saartele villasid,

Intervjuu

Andres Reimer
reporter

Tallinnas soodsaima pakkumuse teinud Nikolai Ossipenko lubab välisomanikega prügivedajatele koha kätte näidata.

● **Mis pilguga te vaatate teisi Eesti linnu: Tartut, Pärnut, Viljandit?**

Eesti linnad võivad arvestada, et Ossipenko tuleb. Ma kavatsen tulevikus osaleda kõikidel konkurssidel. Kuid see pole nii, et lihtsalt lähed ja osaled. Kui me saame need Tallinna linnaosasid kätte, siis me peame laienemise edukalt läbi viima ja asja kontrolli alla võtma. Me ei saa ennast samal ajal teiste konkurssidega killustada.

Seejärel võime edasi liikuda. Prügivedu Tartus, Pärnus või Saaremaal ei erine millegi poolest prügivedust Jõhvis. Autojuht õpib teekonna selgeks ja sõidab.

● **Kas te kavatsete laieneda ka teistes naaberriikidesse?**

Praegu olen suuteline laienema vaid Eestis. Meid kutsuti Läti tee-ehitusse. Kuid iga väliturg on omanäoline ja ma ei oleks praegu suuteline Lätis või Soomes tegevust kontrollima. Laieneda tuleb jõukohaselt, et mitte pärast edukat esinemist konkursil koos kõigi laenude ja liisingutega pankrotti minna. Kolm aastat tagasi ma polnud suuteline Tallinna prügi pärast võistlemas, nüüd aga juba suudan.

● **Venemaal alustasite tegevust siis, kui riikidevahelised suhted läksid parasjagu kõige teravamaks. Kuidas teil Venemaal nii hästi läks?**

Alustasime 2006. aastal. Me pole ainukesed eestlased, sest Adelan töötab Moskva lähis- tel. Venemaale tulevad alles nüüd need keskkonnanõudmised, mis Eestis võeti vastu aastaid tagasi. Meie juba valdasime neid tehnoloogiaid, mis olid venelastele uudiseks.

Konkurents on Venemaal väiksem kui Eestis, sest mahud on suuremad, firmad samuti. Peterburis töötab näiteks 800 prügiautoga ettevõtte, kelle käes on kolmandik suurlinna mahust. Selle firma omanikku ajavad Eesti väikesed mahud muigama ja ta tõgab mind, et ma sellise väikesega äri tegelen.

● **Paljud Eesti ärimed tegevad Venemaal Soomes registreeritud firmadega. Mis lipu all teie töötate?**

Eesti lipu all. Minu Venemaa ettevõtte asutaja on Eesti N&V. Eks nad mulle alguses ka ütlesid, et olen teistsugune – eestlane. Nüüd lähen Tallinnasse ja justkui ka ei oleks „oma“. Eks see võõrastamine käib alguse juurde, pärast harjutakse ära.

Me oleme prügimajandusega Venemaast ikka sammukese ees. Kui sealsed ametnikud tulid Uikala prügilat [Kukrusel Ida-Virumaal] vaatama, siis kurtsid, et unustasid kummikud maha, et kas ikka saavad prügilasse minna. Kui nägid, et seal kasvavad lilled ja kummikud polegi vaja, siis vaid ahhetasid.

● **Tallinnas avatud ümbriku järgi peaksite teie olema võitja. Milliseid mahtusid te loodate saada?**

Ma ei jagaks laskmata karu nahka. Kui võidame kõikides linnaosades, siis saame suurema mahu kui praegu Ida-Virumaal, aga võib-olla võidame mõnes üksikus linnaosas.

● **Kui palju peate Tallinna valutamiseks investeerima?**

Meil on kokkulepe 20 uue auto ostmiseks, kui võidame. Üks prügiauto maksab ligi 100 000 eurot.

● **Kust võtate töötajad? Ostate konkurentidelt üle?**

See oli varem nii ja jääb ka tulevikus, et meeskond tuleb uue omaniku juurde. Kui mehed on nõus samadel tingimustel edasi töötama, siis nemad ju tunnevad oma piirkonda. Võib-olla pakume neile isegi senisest rohkem palka,

„Minu partei on Jumal ja erakondi ma ei toeta. Poliitika mind ei huvita.“

kuid igal juhul mitte vähem praegusest.

Inimestega pole suurt probleemi ette näha, sest saame mehi võtta ka siit, Ida-Virumaalt. Meil on uue kontori jaoks koht Tallinnas juba välja valitud – Ragn-Sellsis lähikonnas Suur-Sõjamäel.

● **Tallinnas räägitakse, et olete mees, kes saab Ida-Virumaal kõik, mida tahab.**

Mina olen kõik oma lepingud saanud avalikel konkurssidel. Ühel päeval korjatakse ümbrikud pakkumistega kokku, tei-

sel päeval tehakse lahti ja võrreldakse omavahel. Mul pole võimalik saada mitte midagi sellist, mille nimel ei peaks kõvasti tööd tegema või milleks oleksin pakkunud teistest halvemaid tingimusi.

Olen konkursse võitnud vaid tänu sellele, et pole ehitatud Bahama saartele villasid, vaid investeerinud raha tehnikasse. Meil pole liisingut ja on konkurentsivõimeline tehnika.

Mercedestega sõidavad prügi- autode juhid.

Minu ärisid on kontrollinud maksuamet, kaitsepolitsei, kõik, kes midagi kontrollida saavad. Nad said aru, et minu äri on aus ja läbipaistev, kus pole leida mingeid hämaraid saladusi.

Mõni siin kipub vahel minu edu üle nurisema. Kuid minu elu on siin Eestis, äri ja kodu samuti. Selle nimel tegutsengi. 1990-ndatel, kui olid need verised aastad, töötasin politseinikuna ja kaitsesin Eesti riiki.

KES TA ON

Politseinikust ärimehes

Nõukogude ajal Karpaatidest Eestisse kolinud Ossipenko läks tööle miilitsasse ja jätkas tööd Eesti Vabariigi politseis. 1990-ndate lõpus tõusis ta Tallinnas Ida politseiosakonna komisariiks. Pärast 1999. aastal politseist koondamist läks Ossipenko tagasi Ida-Virumaale, kus sukeldus tee-ehitusärisse. Äri hakkas hästi minema. Kuid siis ilmusid kahtlused, et ta mängib kohaliku võimuga kokku. Tallinna prügiveokonkursi võidule rühkiv 30 töötajaga Ekovir kuulub osähihingu I.V.P. Keskus kaudu Natalja Ossipenkole. 1,3 miljoni euro väärtuses vara omava ettevõtte käive oli mullu 1,4 miljonit eurot ja kasum üle 4500 euro. Aasta varem teenis ettevõtte ligi sama suure käibe pealt 67 000 eurot kasumit.

●●● Suur valik pilte ja videoid SEB Tallinna maratonist.
 ●●● Videoreportaaž Pillalaplust, kus kohalikud on külateedega hädas.

SAVISAAR AVAS ALEKSIUS II BÜSTI

Laupäeval avas linnapea Edgar Savisaar Lasnamäel patriarh Aleksius II büsti. Raepressi teatel osales üritusel üle 10 000 inimese. Peale patriarhile austuse avaldamise võis avamise taga olla

Savisaare soov teha Venemaa õigeusu kirikule heasoovlik žest, mis võib jõuda ka Vene võimuladvikuni, märkis Balti Venemaa-uuringute keskuse juht Vladimir Juškin. **Delfi/ERR**

IDA-VIRUMAAL HUKKUS PÕLENGUS MEES

Eile kell 11.37 teatati häirekeskusele elumaja tulekahjust Jõhvi vallas Kahula külas, kus aiandusühistus Viru-Mari põles ühekorruselise mansardkorru-sega elumaja esimene korrus.

Päästjad leidsid hoonest ühe hukkunu, keskealise meesterahva. Põhjused on selgitamisel. Tänavu on Eestis tulekahjudes hukkunud 39 inimest, neist 12 Ida-Virumaal. **EPL**

n konkursse, sest ei ehita vaid investeerin tehnikasse

siis valgekraele pead maksma vähemalt 2000 ja rohkemgi. Ta vajab kabinetti, oma autot ja ta teeb muid lisakulutusi. Samas, bürokraatiat kasvatades ei hakka me rohkem tööd ära tegema. Kabinettidesse ei ole vaja suurt hulka inimesi.

Teine komponent on tehnika. Kui me hakkasime 1990-ndate lõpus teetöid tegema, siis oli meil kaks ZIL-tüüpi veoautot. Siis ostime kolm Mercedese veokit, millega seotud kulud olid kahest ZIL-ist väiksemad. Töö tulemus oli aga uute autodega ikka väga palju parem.

Kui ostad kolm korda odavama kasutatud auto, siis ühe

„Kui maksad prügi-auto juhile alla 1000 euro, siis ta lihtsalt ei hakka tööd tegema.”

nädala töö kohta tuleb üks nädal remontimist. Korralikust töötegemisest ei saa siis juttugi olla.

●● **Kuidas on võimalik, et Eestis muutub kõik üha kallimaks, teie tööstusharus aga hinnad ainult langevad?**

Tallinnas hoiti hindu kunstlikult üleval ja konkurendid polnud harjunud palju väiksemate hindadega töötama. Tallinnas on kõik kallim. Adelan ja Ragn-Sells töötavad Ida-Virumaal samasuguste madalate hindadega nagu meiegi. Ega siis Tallinna õhk ei aja neid hindu üles, vaid üksnes välisomanike ahnuse.

See hinnalangus on ajutine, sest praegune tase on ebaloomulikult kõrgele aetud. Tulevikus hakkavad ka prügiveo hinnad tõusma.

●● **Kui palju palgad tuleval aastal tõusevad?**

Kui kõik hinnad kallinevad, siis peab ka palku tõstma, sest spetsialist läheb muidu mujale tööle. 2013. aastal tuleb palku tõsta kuni kümme protsenti, muidu läbi ei saa.

●● **Mis parteisid te valimiste eel sponsinud olete?**

Minu partei on Jumal ja erakondi ma ei toeta. Olen erinevate parteide esindajatega kohtunud, kuid suhtun nendes ühtmoodi – poliitika mind ei huvita. Kui toetada, siis kas kõiki või mitte ühtegi. Keegi ei ole minu käest ka raha küsinud, sest minu suhtumist sellesse teemasse teatakse. ●

PIHTIMUS

Salaviin ja kokkulepped

Kümme aastat tagasi vahendas Põhjarannik kunagise poliitiku ja linnaametniku, Ossipenko juures töötanud Nikolai Knjazevi nn videotestamenti, mis avaldati kohtus pärast tema traagilist hukkamist.

Knjazev räägib Ida-Virumaa võimueliiti kuuluvatest mees-test, pühendades märkimisväärse löigu sellele, kuidas ta 1992. aastal pärast Kohtla-Järve linnavalitsusest vallandamist asus kommertsdirektorina tööle Ossipenko firmasse. Ossipenko oli Jõhvi politseikomissar ja äri juhtis tema vend Viktor, kes oli Knjazevi sõnul nn suitsukate.

Knjazevi sõnul tegeles Ossipenko tol ajal ka värvilise metalli ja Venemaalt toodud salaviinaga. Viina müüdi tema restoranis Fööniks, kaupluses Orti. Knjazev väidab, et tõenäoliselt antakse Ossipenko firmale linna haljastustööd. Knjazevi sõnul sekus tänavate koristustööde konkursi Jüri Kollo, kelle kindel tahtmine oli, et need tööd antaks Ossipenko firmale.

KORRUPTSIOON

Peosaline kohtuprotsessis

Ossipenko esineb ühe võtmetegelase sügisel jätkuvas korruptsiooniprotsessis. Kohus käsitleb juhtumeid, kus Kohtla-Järve linnapea Jevgeni Solovjovi abiga tagati, et kommunaalkonkursil ei saaks osaleda kolmandad ettevõtted.

Solovjovi, endise linnapea Jüri Kollo, Ossipenko ja veel kolme füüsilise ja kahe juriidilise isiku kohtuasja menetlus jätkub sügisel. 2009. aastal algatatud kriminaalasjas oli 23 kahtlustatavat. Seitse osahingut ja nende juhti pääsesid avaliku menetluse puudumise tõttu ehk oportuuniteediga, sest nõustusid kapole kuriteoskeemidest rääkima. Nad esitasid Kohtla-Järve riigihangetele ebarealistliku hinnaga pakumusi, et nn õiged pakkujad saaksid oma madalama hinnaga pakkumustega võita. Hiljem maksis linn võitjale juurde.

Tallinn lubab soodsa parkimise ooteaega lühendada

Muudatus

Tallinna transpordiameti kinnitusele ei pea alates uuest aastast kesklinna kolides parkimissoodustust enam aasta aega ootama.

„Uue parkimistasu määru-sesse oleme planeerinud elanike parkimistsoonide korrigeerimise, mille puhul on elanikul võimalus senisest oluliselt suuremal alal parkida. Muudatusena kaalume ka elaniku soodusparkimise loa taotlemisel lühendada rahvastikuregistri järgset sissekirjutuse aega. Kuna tegemist on maksumäärusega, siis see võetakse vastu koos linna eelarvega,” selgitas Tallinna transpordiameti arenguosakonna peaspetsialist Liivar Luts. Ta lisas, et uus parkimistasu määrus on menetluses ja võetakse vastu hiljemalt selle aasta lõpus.

Soodustust kuritarvitati

Näiteks Tartus hakkab 20-protsendiline parkimissoodustuse kehtima kohe pärast seda, kui rahvastikuregistrisse kantakse elukohana tasulises parkimisalas paikneva eluruumi aadress.

Ajalise piiranguga rahvastikujärgse sissekirjutuse nõue kehtib Lutsu sõnul Tallinnas põhjusel, et elaniku parkimissoodustust ei kasutatud sihipäraselt. „Ühel päeval kirjutati Tallinna elanikuks ja taotleti elaniku luba ning pärast soodustuse saamist kirjutati uuesti Tallinnast välja,” märkis ta.

Lutsu sõnul võivad need kesklinna elanikud, kes aasta jagu oodata ei malda, kasutada võimalust parkida oma auto väljaspool tasulist parkimisala või eramaal ning sõita ühissõidukitega. „Linnatänav ei ole mõeldud sõidukite pikaajaliseks garažeerimiseks,” lisas Luts. ● **Anna-Liisa Villmann**

TÄPSUSTUS

Laupäeval Eesti Päevalehes ilmunud artiklis „2011. aastal väljastatud ID-kaardid tuleb uuesti teha” oli viga. Nimelt ei tule möödunud aastal väljastatud ID-kaarte, mida on ka elektroonselt kasutatud, välja vahetada, vaid politsei- ja piirivalveamet (PPA) teenindussaali uuendamisele viia. Teenindussaalis uuendatakse kaardi elektroonilist osa ja väljastatakse uued PIN-koodid, mis ei peaks aega võtma rohkem kui viis kuni kümme minutit, kinnitas PPA. Uut kaarti seega teha pole vaja. Vabandust!

Pärast abikaasa surma 2004. aastal sai Ossipenkost tõsiusklik. Nüüd annavad ta kabinetis tooni pühapildid ja abikaasale pühendatud mälestusesemed. Fotod: Ilmar Saabas

Paljud minu kritiseerijad pole neid asju oma elus näinud ega läbi elanud.

●● **Prügiauto juhi 1000–1500-eurone palk on ikka väga kõva sõna.**

Ükski firma ei saa oma töötajatele maksta konkurentidest vähem. Meil on nii kallihinnaline tehnika, et see eeldab väga vastutustundlikke töötajaid. Kui maksame vähem,

siis nad lähevad konkurentide juurde. Kui maksad prügiauto juhile alla 1000 euro, siis ta lihtsalt ei hakka tööd tegema.

●● **Kui suurt rolli mängib teie tööstusharus ümbrikupalk?**

Mitmesaja töötajaga ettevõttes pole võimalik ümbrikupalka maksta. Kõik arveldused käivad panga kaudu. Kurvastamisel kuul sotsiaalmaksu suure summa pärast, aga teha pole

midagi. Ümbrikupalka saab maksta viie või kümne töötajaga ettevõtte.

●● **Kuhu te Tallinna prügi vedama hakkate?**

Leping sõlmitakse ainult veo-teenuse peale, sihtkoha määrab linn. Konteinerid on ka linna poolt. Praegu saab olema prügi sihtkohaks Iru prügi-põletusjaam.

●● **Kas te hakkate Ida-Virumaal prügi Iru prügi-põletusjaama vedama?**

Uikala prügilas, milles me hiljuti omandasime 90-protsendise osaluse, peab praegu selleks läbirääkimisi. Veame prügi Uikalasse, pressime kokku ja veame autodega edasi Iru-se. Kuid me valmistame Uikalas samuti prügikütust Kunda tsemenditehasele. Otsus, kas vedada prügi Tallinnasse või siin ümber töötada, sõltub hinnast.

●● **Millega te siiski saavutate konkurentidest suurema efektiivsuse, et saate pakkuda odavamalt teenuse hinda?**

Ennekõike hoiame kokku valgekraede pealt. Kui maksad prügiauto juhile 1500 eurot,

KASINAST ELUST

Alati saab kasinamalt elada. Vähem veini juua, teatris ja kontserdil käia või paadiga sõita. Kui vaja, võib 20 aastat järjest tööd teha ja mitte masenduda.

Janek Mäggi (Äripäev)

KUTSEHARIDUSEST

Me võime muuta programme üldainetes nii ja naa, ent kutsehariduses me samavõrd paindlikud olla ei tohiks. Tuues vahest kõige süütuma näite – minu arvates on väär, kui klient õpetab taksojuhile

linnaosi ja peatänavaid. Aianduses on alati olnud hellaks kohaks viljapuude okste lõikamine, teedeühituses aluspõhi ning vee äravool ja õige kalle kurvides.

Peeter Olesk (Meie Maa)

VABADE AMETIKOHADE ARV KASVAB

8160 vaba ametikohta oli statistikaameti andmeil Eestis teise kvartali seisuga. Hõivatud ametikohti oli 516 657.

Vabade ametikohtade arv on viimaste kvartalitega suurenenud.

Kõige vähem oli neid 2009. aasta teises kvartalis (4075). Kõige väiksema hõivatud ametikohtade arvu registreeris statistikaamet 2011. aasta neljandas kvartalis (490 172).

SOOVIN riigikogu avaistungiks meie esindajatele jõudu riikluse, demokraatia ja poliitilise kultuuri edendamiseks

Demokraatia tõsisemad ohud

Ivar Tallo

politoloog

igapäevastes aruteludes avaliku sektori eetika ja korruptsiooni üle annab endast märku emakeelse poliitilise filosoofia puudus. Ohtumaine arusaam eetilise riigivalitsemisest alates Vanast Kreekast on olnud küllaltki muutumatu. Selle aluseks on veendumus, et avaliku võimu tuleb teostada ainult avalikes huvides ja igasugune kõrvalekalle sellest on korruptsioon.

Läbi aastatuhandete tänase päevani välja on poliitikat kirjeldades kasutatud valitsemisvormi, mille on kirja pannud Aristoteles: ühe, mitme ja paljude võimu ning nende väärvormi, mis tekkisid siis, kui üks inimene, mitu inimest või isegi palju inimesi teostasid võimu enese ja mitte kõigi huvides. Just nii sai kuningast türann ja aristokraatidest oligarhid ning vähemuse võimust ilmajätmist ja populismi peeti juba kaks ja pool tuhat aastat tagasi demokraatia kõige tõsisemaks ohuks. Need ei ole ainult abstraktsed tõed, vaid neil on väljund meie igapäevaelu. Kahjuks põlgab tänapäev

va ruttav rahale orienteeritud maailm teoreetilist teadmist, sest raha ei tee mitte filosoofid, vaid mainekujundajad ja juristid.

Michal ja näivuse tähtsus

Justiitsminister Michali käitumise hindamine näitab selgelt meie esindusdemokraatia mehhanismist arusaamise puudujääke. Michali kaitseks kasutatakse kahte argumenti: süüdi mõistab ainult kohus ning tagasiastumine enne seda või vähemalt selle ohu tõttu oleks justkui oma nõrkuse ja pattude tunnustamine olukorras, kus tõde pole veel päevalgele tiritud. Sellised argumentid riiki juhtivate inimeste suust näitavad, et praeguse Eesti riigi juhtimise kvalifikatsioon jätab tugevalt soovida.

Michali tagasiastumise nõudmise puhul viidatakse näivuse tähtsusele ja potentsiaalsele huvide konfliktile, kuid need on jäetud kahetsusväärsele lahti mõtestamata. Sellepärast on Michali toetajad neid nõudmisi naeruvääristanud kui „ega te ometi mõtle, et minister käsutab peaprokuröri”. Tegelikult on võimu teostamine väljaspool vägivalda monopoli valdavaid institutsioone alati väga mitmetahuline ja vaevalt arvaksid isegi Michalit mitte eriti armastavad inimesed, et ta oleks peast miilits või seersant. Juhi võim avalikus halduses ilmneb väga paljude küsimuste lahendamise puhul ja seda teab nii tema kui ka tema alluvad. Isegi kui uskuda, et justiitsminister suu-

dab kõigis küsimustes objektiivselt jääda, tekib küsimus: kas sama suudavad uurijad ja prokurörid? Kuidas saame meie kodanikena hinnata nende tööd, kui nad – oletame – kuritegu ei leia? Kas siis kuritegu ei olnud või ei tahetud tõendeid liiga hoolsalt otsida? Siis ju kohus kui sõltumatu võimuharu oma hinnangut ei langeta.

Just siin tulebki mängu näivuse tähtsus. Vabariigis on kõik kodanikud võrdsed. Enamik meist ei tegele oma igapäevatoös üldise asja edendamisega ehk riigivalitsemisega. Oma otsustusõiguse üldiste asjade ajamiseks – võimu – oleme me delegeerinud inimestele, kes meie nimel seda võimu teostavad. Põhiseaduse järgi kinnitavad nemad ametisse vabariigi valitsuse, kes omakorda nende valitute juhtnööride järgi seda võimu teostab. Aga ei meie kodanikena ega meie valitud esindajad riigikogus pole oma otsustusõigusest loobunud. Me vaid usaldame teisi seda teostama. Michali kaasus ründab just seda kõige tähtsamat materjali, mis meie ühiskonda koos hoiab. Sellepärast oleks riigimehelik käitumine olnud tõmbuda uurimise ajaks võimu teostamast kõrvale.

Siit tuleneb ka nõue

Erakond on oma olemuselt erapoolik, aga minister vastutab ikkagi terve rahva ees.

Riigikogu liikmel on õigus olla erapoolik. Riigikogus peaksid koltuma meie erihuvid.

teostada võimu seaduse alusel. Kui me oleme oma otsustusõiguse delegeerinud, siis tahame ikkagi kindlad olla, et tehakse just seda, mida oleme lubanud meie kodanikena või valitsuse puhul meie esindajad riigikogus. Kogu seda keerukat konstruktsiooni – riiki – hoiavad koos usaldus ja järelevalve.

Minister ja riigikogulane

Üks suuremaid probleeme taasiseseisvumisest saadik on olnud valitsuse ja ministrite rolli määratlemine suhetes erakondadega. Koalitsioonilepingut koostades jaotatakse ministriportfellid erakondade vahel ja tekitatakse niimoodi võimu teostamisele teatud parteiline omanditunnetus. See omakorda jätab mulje, nagu võiks ja peaks minister tegutsema ainult erakonnapoliitikuna ja ministriamet oleks justkui autasu tubli töö eest näiteks erakonnaorganisatsiooni pikka aega juhtides või erakonna finantseerimist organiseerides.

Tegelikult on minister valitsuse liikmena kõige kõrgem avaliku võimu teostaja ja seda võimu teostatakse kogu rahva, mitte ainult ühe või teise erakonna huvides.

Erakond on oma olemuselt erapoolik, aga minister vastutab terve rahva ja mitte ainult oma fänniklubi ees.

Riikluse seisukohast erineb parlamendi lii-

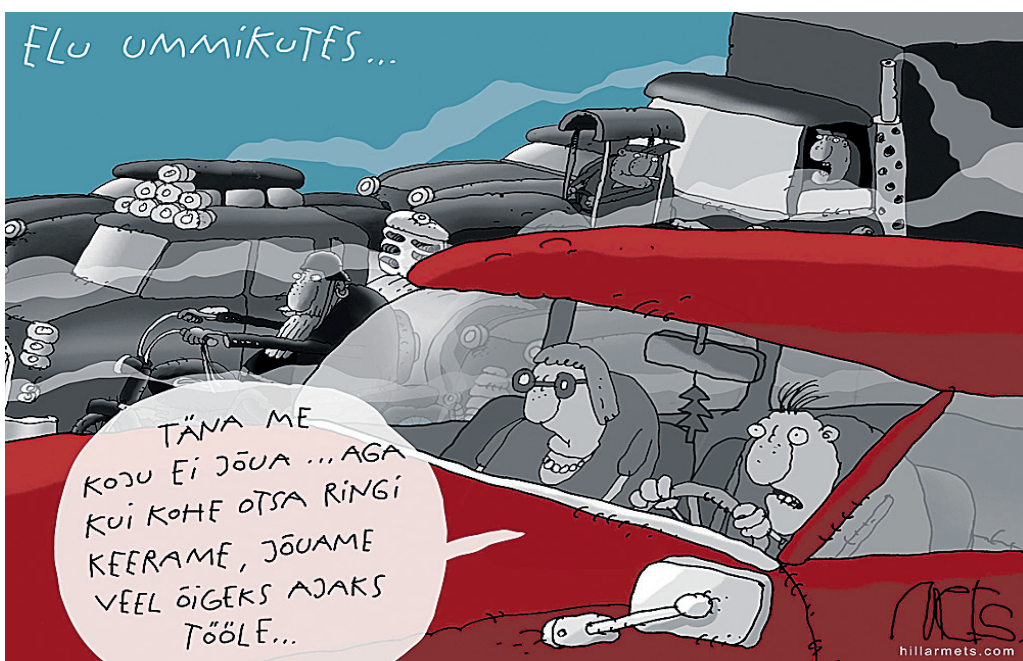
ge ministrist eelkõige just selle poolest, et tema ei teosta võimu, vaid esindab oma valijate huvisid. Riigikogu liikmel on õigus olla erapoolik ja riigikogu peaks olema see pott, kus meie tuhanded ja kümned tuhanded erihuvid kokku saavad ja neist ühisosa välja keedetakse. Selles mõttes on riigikogu eetikakoodeks teistsugune kui avaliku võimu teostajate – ametnike ja ministrite – oma. Parlamentide eetikakoodeksid tekivad tavaliselt siis, kui saadikute käitumine pahandab avalikkust küsimustes, kus saadikud on üksteisega erakonnaülevalt nõus ja kus üksteise näppudele ei vaadata.

Eestis pole siiani paika pandud ei lobireegleid ega riigikogu liikmete eetikakoodeksit. Mõlemat on poliitika juhtimiseks vaja ja mõlemad on riigikogu juhatuse kündmata tegevuspõld. Kahjuks on riigikogu juhatused olnud läbi aegade parteide tagatubade ripatsiks, sest nii riigikogu esimehe kui ka tema asetäitjate kohad hääletatakse igal kevadel uuesti läbi ja võimuparnasil püsimiseks on vaja pidevat erakonna tagatootust.

Tänases Eestis pole riigist mõtlemine moes ja riiki peetakse pahaks. Riigi arengust rääkimisega hääli püüda ei saavat ja sellepärast on vaja keskenduda majandusele, tervishoiule, maksudele ja palkadele. Riigikogu avaistungiks tahaks siiski soovida meie esindajatele jõudu riikluse, demokraatia ja poliitilise kultuuri edendamiseks. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJA KIRJAD

Eesti-Vene piirilepingu parandamisest

●● Kuigi välisminister Urmas Paet avaldas arvamust, et Venemaa välisministri Sergei Lavrovi selgitustes Eesti-Vene piirilepingute kohta midagi uut ei sisaldu, päris nii see siiski ei ole. Esmakordselt on naaberriigi kõrge ametnik tunnistanud, et Vene poolt häirib mitte niivõrd Tartu rahu mainimine riigikogu piirilepingute ratifitseerimise seaduse preambulis, kui võrd kontekst, kuhu see on paigutatud, mis säilitavat võimust esitades Venemaale territoriaalseid nõudmisi.

Jäi küll täpsustamata, mida ta selle all mõtles, kuid arvata-

vasti on tegemist mingite teeseldude hirmudega seoses Eesti Vabariigi õigusliku järjepidavuse röhutamisega. Selle ületamine või kõrvaldamine on võimalik kompromissi otsimise teel. Raske on uskuda, et ühel kenal päeval teatab Vene pool, et „pane” oma allkirja piirilepingutele tagasi. Märksa realistlikum oleks kasutada juba välja käidud pakkumist viia läbi uued, sisuliselt formaalsed läbirääkimised, mille käigus liita maismaad ja merealad puudutavad lepingud ühtseks piirilepinguks ning kohendada ratifitseerimise seaduse preambulist mõlemale poolele vastuvõetaval kujul, säilitades seal Tartu rahu mainimise teise lõigu Venemaad mitte ärritavas sõnastuses.

Ain Toots

Eesti muudkui linnriigistub

●● Tundub, et nii seadusandja kui ka valitsuse tasandil mõeldakse Eesti Vabariiki Tallinna sadamast kuni lennujaama territooriumi lõpuni, ülejäänud aladel nagu ei elaks kodanikke, kelle huve tuleb arvestada ja kaitsta. Jääb üle ainult imestada, kui kiiresti on riigikokku jõudnud kohalikud poliitikud kaotanud huvi oma endise kodukoha ja selle valijate käekäigu vastu.

Öeldakse, et rahal ei ole rahvust – vägisi tekib paralleel poliitikutega, kellel ka ei tundu seda olevat, sest meie rahva püsivuse ja kestlikkuse probleemid ei näi neid huvitavat.

Aime Kuum, Viljandimaa

DRAGHI VASTUTUSTUNDEDE RAHAPOLIITIKA

Inflatsioon ei ole praegu suur probleem. Probleem on hoopis täiesti läbipaistmatu ja poliitiliselt mittelegitiimne rikkuse ümberjaotamine põhjust lõunasse. Neilt, kes säästavad oma

raha, neile, kes võivad vastutustundetust rahapoliitikast. See on ebademokraatlik ja pole ühiskonnale kasuks.
Saksa ajaleht Die Welt

VANASÕNA

Noomi tarka, ta parandab, aga ära õpeta rumalat ja ära jookse vaski-kaga võitu.

DRAGHI TARK RAHAPOLIITIKA

Teatega, et Euroopa Keskpank ostab hädas riikide võlakirju, kompenseerib Mario Draghi taas kord Euroopa juhtide tegevusetust. Ta paistab silma inimesena, kes muudab mängureegleid – just seda ongi vaja.
Hispaania ajaleht El País

REMONTIDA tuleb nii erakonnaseadust kui ka valimisseadust ning riigikogu töö ja kodukorra seadust

Eesti vajab terviklikku poliitilist reformi

Indrek Tarand

Euroopa Parlamendi liige

Loodan, et sarnaselt esimese koolipäeva puhul tekkiva piduliku ootusega saadab ka riigikogu XII koosseisu sügisistungjärgu algust sama tunne ühiskonnas laiemalt. Ja annaks Jumal, et jõuluvaheajaks oleks suurel osal kodanikest põhjust visata ajaloo kolikambrisse kummitempli metafoor ning tunda rõõmu ja uhkust ki parlamendi poolt tehtu üle.

Peab tunnustama, et peale maailmamajanduse ja rahvusvaheliste arengute põhjustatud probleemide on praegune riigikogu koosseis suisa ise heroiliselt suutnud enda ette Gordioni sõlme siduda. Sest DASA/MSA initsiatiiv ei tulene ühestki Euroopa Liidu direktiivist ega ole ammugi põhjustatud Lehman Brothersi hävingust. Ei, selle tekitasid anonüümsed parteimänerid, kes taktikalistel kaalutlustel seadsid enda eestkõnelejaks põhiseaduskomisjoni ja selle esimehe. Nüüd

on aeg näidata, kas see Gordioni sõlm osatakse Aleksander Suurele iseloomuliku otsustavusega katki raiuda või kujuneb sellest hoopis sõlm kõiel, mille jätkuv kokkutõmbumine katkestab igasuguse hapnikuvahetuse kodanike ja nende esindajate vahel.

Kosmeetikast ei piisa

Erakonnaseaduse menetlemine on toonud ühiskonnas kaasa elava reaktsiooni, mille käigus on ilmnunud tõsiasi, et kosmeetilistest muudatustest praeguses süsteemis ei piisa. Vastupidi – Eesti vajab terviklikku poliitilist reformi. Remontida tuleb mitte üksnes erakonnaseadust, vaid ka valimisseadust ning riigikogu töö ja kodukorra seadust.

Moraalist

Moraalne oleks teha seadusi, mis salakesi ei kindlusta poliitika kartellistumist.

gikogu töö ja kodukorra seadust. Tuleb loetleda kõik nende seaduste paragrahvid, mis takistavad vaba konkurentsi poliitikaturul – nagu näiteks erakonna loomiseks tarvilik liikmete arv. Meenutan, et praegu on meie nõudmised kaks korda suuremad kui Venemaal ja koguni kümme korda suuremad kui Indias.

Samuti ei tohiks jätkata lii-

ga range fraktsioonilisuse määratlusega riigikogus endas. Mitte üksnes ühel või teisel põhjusel erakonda vahetavatele parlamendiliikmetele, vaid ka fraktsioonides enestes teist viiulit mängivatele poliitikutele senisest suuremate võimaluste andmine tagab elavama arutelu ja nüansirohkemate lahenduste sünni. Sest tegelikult pesitseb ju igas inimeses soov elus ka midagi head korda saata.

Väikese lisaulesandena meenutaksin ka presidendivalimiste korda, mis praegu välistab igasuguse efektiivse debati kandidaatide vahel ega võimalda riigikogu liikmetel valimisprotseduuri eel ameti ihaldajatele küsimusigi esitada. Lubaduse seda korda muuta andis Rain Rosimannus juba kuus aastat tagasi. Ma usun, et sellele ettepanekule ei tule taas kord riigikogu juhatusel põiklevat vastust *à la* „Meie täidame vaid seadust“, vaid tajutakse põhiseaduse paragrahvi 59 kogu selle täielikkuses: riigikogul on seadusandlik võim!

Sotsioloogiline argument

Poliitilise reformipaketi vajaduse allakriipsutamiseks kordan sotsioloogilist argumenti: 47% meie valijaskonnast ei taha tegemist teha süsteemis etableerunud ja võimuvetikkaali kindlustavate erakondadega. Moraalne oleks teha seadusi, mis salakesi ei kindlustaks poliitika kartellistumist

ja otsuste tegemise siirdumist üha kaugemale kardinat taha, vaid vastupidi. Konkurents on turgudel positsiooni omajaile kahtlemata ebameeldiv asi, kuid nagu ajaloost teame (ja suusoojaks deklareerime), on tal ikkagi edasiiviiv jõud.

Meie õigusloome senise praktika järgi peaks reformipaketi parlamendile esitama valitsus justiitsministri suu läbi. Paraku ei ole riigikogul siin võimalik initsiatiivist loobuda, sest kuriteos kahtlustatava isiku esitatavad algatused ei ole tõsiselt võetavad. Eriti kui kahtlus puudutab reformi tuuma, erakondade rahastamisreegleid. Nimetatud küsimusile umbusalduse algatamine on minu arvates opositsioonile suisa kohustuslik.

Poliitika-aasta peateema

Valitsuspartei sügishooaja juhtmotiiviks kavandatud lastetootused ei ole poliitika-aasta peateema. Lastega saame meie, lapsevanemad suurepäraselt ise hakkama, kui selleks on loodud moraalne ja funktsioneeriv väliskeskond. Kui ühiskond seab üha tungivamalt kahtluse alla vabatahtliku tuletõrje ja nõrritava sissetulekuga meditsiinõdede ning kooli- ja lasteaiatõrjajate jätkusuutlikkuse, siis pelgalt nende probleemide kallal peaks peamurdmist jätkuma. Kuid põhiline on võimusteemi ja võimukandjate enda moraalil küsimus.

Riigikogu tervikuna võiks ulatusliku, vaat et kõikehaarava kärpe- ja kasinuspoliitika raames ikkagi vaadata, kas midagi saaks ka poliitilise eliidi pealt kokku hoida. Ma ei hakka siin meenutama kõrgemate riigiisade ametihüvede baroksus, vaid osutan vahelduseks võimalusele lõpetada Brüsselis Euroopa Parlamendi juures „riigikogu esindaja“ pidamine. Selle asemel võiks paremini korraldada koostööd Eestist korraldada saadikute ja Tallinnas paikneva üpriski professionaalse, kuid alakoormatud Euroopa Komisjoni esindusega.

Tegelikult on alati olnud olemas ka kümme käsku ja nendepõhise filosoofiakirjandust, mis eetika ja moraalil aspekte lahkavad. Sestap pole eetikakoodeksi koostamise idee paha, ent kui ainsaks mittekoostavaks uuenduseks jääbki Mart Nuti enesestmõistetav mõte anonüümsete netikommentaariide mittekirjutamise kohta, siis on karta, et valmivat „selle suve hitti“ tabab Hruštšovi-aegse kommunismihitaja moraalikoodeksi saatust.

Selle artikli nõudlik-kriitiline toon on kantud usust, et meie esindajad on võimelised oma vastutusrikast rolli täielikult tajuma. Lootustandva näitena meenutan, et eelmisel suvel soovitasin arutada Euroopa Stabiilsusmehhanismi suures saalis ja nagu nägime, aastapäevad hiljem see saigi teoks. ●

AJALUGU

Mida arutas riigikogu sügisel 1939?

Peale Venemaaga sõlmitud nn baaside lepingust tulenevate küsimuste jätkus 1939. aasta riigivolikogul aega ka muudele teemadele: näiteks koolikohustuse täitmisele ja koolide õppemaksudele.

●●**L. Johanson:** [---] **Kas kavatses vabariigi valitsus vähendada keskkooli, gümnaasiumi, kutsekoolide ja ülikooli õppemaksu?**

●●**Haridusminister P. Koger-** **man:** Lugupeetud riigivolikogu liikmed. [---]

Kolmanda küsimuse kohta, kas kavatses vabariigi valitsus vähendada keskkooli, gümnaasiumi, kutsekoolide ja ülikooli õppemaksu, oleks mul tähendada järgmist.

Keskkooli õpperaha vähendamine võiks ainult siis kõne alla tulla, kui kooli ülalpidajatel leidsid küllaldaselt allikaid koolide kulude katmiseks. Seni on kooliülalpidajate poolt vastupidi alla kriipsutatud majanduslikke raskusi. Õpperaha vähendamine asetaks koolide ülalpidajad, nii omavalitsused kui eraorganisatsioonid, väljapääsmatusse olukorda. Et õppemaks ei oleks koormav kehvematele õpilastele, selleks on koolidel võimalus vabastada nad õppemaksust, kusjuures vabariigi valitsuse poolt on kindlaks määratud ainult vabastatavate alammäär 10%.

Õppemaks seal, kus seda

võetakse, on enamikus kutsekoolides kui üldhariduslikus keskkoolis ja gümnaasiumis; ainult majanduslikes koolides – kaubanduskoolis, äri- ja kaubanduskoolis, äri- ja kaubanduskoolis ja kommertskoolis ja kõrgema astme kodumajanduskoolis – küünib see maks keskkooli ja gümnaasiumi maksu tasemeni.

Kaevanduskoolis, kalanduskoolis, meesrätsepatööstuse õppetöökojas ja riigi ning avalikes tööstusõpilastekoolides õppemaksu ei ole, kuid mitmes tööstusõpilastekoolis võetakse õppemaksu nime all õppematerjalide maksu 2 kuni 5 krooni ulatuses aasta kohta. Põllumajanduslikest koolidest 25% ümber on selliseid,

kes võetakse õppemaksu; teistes õppemaksu ei ole. Kuna on ette nähtud õppemaksust vabastamise võimalus majanduslikult mittekindlustatuile, õppemaksuga koolides enamikus 15–25% ja haridusministri eelarves krediidite nende toetamiseks, siis ei vii olukord õppemaksu suhtes õpilasi ja nende vanemaid võimatutesse raskustesse. Ka ei ole õpilaste arv kutsekoolides õppemaksu tõstmise tagajärjel vähenenud, vaid on isegi tõusnud.

Õppemaksu suhtes tuleb jääda kehtiva olukorra juurde, kuna õppemaksu alandamine võiks kaasa tuua kutsekoolide arvu vähendamise,

sest riigil ja koolide ülalpidajatel puuduvad allikad küsimuse teistsuguseks lahendamiseks. Lubatagu veel juurde lisada, et vastavate seaduste alusel on soodustusi teatud Vabaduse Risti kavaleride lastele ja samuti lasterikaste perekondadele, nimelt nii, et kolmas laps on õppemaksust vabastatud.

Ülikoolide õppemaksu küsimus on analoogiline keskkoolide õppemaksu probleemiga. Selle omakordne tõstmine oli tingitud vajadusest erisummade suurendamiseks, et piirata riigisummade osa. ● Allikas: riigiarhiiv / riigivolikogu stenograafiline aruanne, 107. koosolek 26. oktoobril 1939

SEIKLUS
ALGAB
SIIN!

SIBERI
SÜGISREIS
19.-28.10.2012
1390 €

ANNAPURNA
MATK
08.-28.11.2012 1590 €

LANGTANGI
MATK
07.-19.12.2012 1490 €

AASTAVAHETUS
HIMAALAJAS
27.12.-08.01.2013 1590 €

LÕUNA-INDIA
PÜHAD PAIGAD
18.12.-04.01.2013 1790 €

EVERESTI
BAASLAAGER
01.-26.03.2013 1890 €

ALASKA
02.-16.06.2013 3390 €

KAMTŠATKA
03.-14.07.2013 2990 €

BAIKALI
AVASTUSRETK
01.-11.08.2013 1590 €

SANDBERG
REISID

tel 56 566 814
Gonsiori 21, Tallinn
info@sandberg.ee
www.sandberg.ee

Algab töine hooaeg

Täna sügisistungjärku alustaval riigikogul seisab ees juba praegu menetluses oleva 60 seaduseelnõu arutelu.

XII riigikogu ajal on kõige aktiivsem eelnõude esitaja valitsus

Valitsus on algatanud 157 eelnõu, neist 123 on vastu võetud, kaks tagasi võetud ja praegu on menetluses 22 eelnõu.

■ Kõige rohkem on menetluses valitsuse algatatud eelnõusid. 22

■ Järgnevad Keskerakonna algatatud eelnõud. 17

■ Kolmandal kohal on sotsiaaldemokraatide fraktsioon. Fraktsioon üksi on algatanud 8 eelnõu.

Lisaks on nad algatanud sotsiaalhoolekande seaduse § 22² täiendamise seadusse 245 SE koos Deniss Boroditši, Inara Luigase, Kalle Laaneti, Lembit Kaljuvee, Rainer Vakraga. Menetluses on veel vabariigi valitsuse seaduse, avaliku teenistuse seaduse, riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse ning audiitortegevuse seaduse muutmise seadus (109 SE), mille algatajad on Eiki Nestor, Kalev Kotkas, Kalvi Köva ja Sven Mikser.

■ Riigikogu menetlusest on välja arvatud 31 eelnõu (28 eelnõu on tagasi lükatud ja 3 eelnõu tagasi võetud).

■ Vastu on võetud 176 õigusakti (130 seadust, 45 otsust ja 1 avaldus).

60
eelnõu on riigikogu menetluses praegu

XII riigikogu kõige suuremad puudujad on Igor Gräzin (3 istungit), Juku-Kalle Raid (3 istungit). NB! Statistika arvestab põhjuseta puudumist, mitte eemalviibimist tööülesannete täitmise – välislahetus, kohtumised valijatega jms – või haiguse tõttu.

Kõigil istungitel on osalenud Aare Heinvee, Andres Jalak, Enn Eesmaa, Lauri Luik, Meelis Mälberg, Rein Aidma, Tarmo Tamm.

Kolm kõige enam välismaal käinud saadikut on Marko Mihkelson 53 päeva (neist 18 istungipäeva), Indrek Saar 44 päeva (neist 14 istungipäeva) ja Mailis Reps 41 päevaga (neist 14 istungipäeva).

Kolm kõige agaramat sõnavõtjat on Kadri Simson 143, Eiki Nestor 141, Marika Tuus-Laul 124 kõne ja sõnavõetuga.

Neli riigikogu liiget on kriminaalasjades kahtlustatavad: Priit Toobal, Lauri Laasi, Kalle Palling, Kalev Lillo. Neist kahe esimese – Toobali ja Laasi suhtes esitas riigi peaprokurör Norman Aas reedel õiguskantslerile taotluse teha riigikogule ettepanek anda nõusolek neilt saadikupuutumatus eärvõtmiseks ja nende suhtes süüdistusakti koostamiseks.

Allikas: riigikogu kantselei; graafika: Maret Müür

Riigikogu ootab ees karm ja tuliseid väitlusi sisaldav poliitaasta

Uus hooaeg

Märksõnad on palgatõusu ootus, streigid ning Eesti ja rahvusriigi roll muutavas Euroopas.

Kärt Anvelt

kart.anvelt@ep.ee

Algava poliitaasta kõige tõsisem arutelu tuleb laste- ja peretoetuste ning eelarve teemal, kuid unustada ei saa ka valimiskulude ja Euroopa Liidu asjade valdkonda.

Riigikogu IRL-i fraktsiooni liige Margus Tsahkna viitas, et üle pika aja on, mida jagada, sest riigieelarve on tehtud kasvuprognosiga. „Nii valitsuse kui ka riigikogu tasemel koalitsioonis ja opositsiooni poolt on väga selged nõudmised, mis on tuleva aasta riigieelarve võimalused, ja arvan, et see debatt tuleb kõva,” ennustas Tsahkna.

See avab omakorda teisigi väitlusi – esiteks muidugi palgake üle. Üks on selge: juba aasta tagasi lubatud õpetajate palga tõus ning ka meditsiinitöötajate ja kogu avalik sektor on püsiva palgasurve all.

Ka Reformierakonna fraktsiooni aseesimees Valdo Randpere nõustus, et palgatõusu oodatakse. „Mitu aastat on läinud suhteliselt kasinalt ja ei saa eitada ega inimestele ette heita, et nad palgatõusu ootavad, seda enam, et majandus on natuke kasvanud.” Ühtlasi hoiatas Randpere kõiki liigse optimisime eest, rõhutades, et masueelset palgarallit enam ei tule.

Riigikogu keskfraktsioo-

ni juht Kadri Simson hoiatab koalitsiooni arstide streigi eest: kõik nad on kaua kannatanud ja tulevad survega välja. See riigikoguväline surve võib sarnaneda aasta alguse omaga, kui streikisid ametiühingud, õpetajad ja tudengid. „See on esimene signaal sellest, mis rahulolematust tegelikult valitseb,” viitas Simson. Ta lisas, et kõigi riigiametnike palgatõusu ootus on õigustatud: toit ja eluasemekulud on kahe aasta-ga oluliselt kallinenud ja see lihtsalt sunnib inimesi paremat palka küsima. „Siin pole valitsusel ka väga palju argumente neid soove ülbelt tagasi peksata, sest kui on leitud ressursst panustada ESM-i, siis palgaküsimused on suurusjärgu võrra väiksemad,” ütles Simson.

Lastetoetuste arutelu

Väga tõsine ja sisuline saab olema lastetoetuste arutelu. „Täna ei tea Reformierakond ka ise, kuidas nende väljapakutud ideed administreeritakse,” nentis sotsiaaldemokraatide fraktsiooni aseesimees Eiki Nestor. „Riigikogus tuleks vastu võtta meie eelnõu: tuua lastetoetused toimetulekutoetusest välja. Nii on ka valitsusel palju lihtsam eelarve riigikokku tuua, kui näevad, kui suured need kulud on,” lisas Nestor.

Margus Tsahkna sõnul hakkab sotsiaalminister Hanno Pevkur järele andma ja Reformierakond kavatseb vähemalt

selle osa, mis nende plaani järgi puudust kannatavatele peredele lastetoetuste puhul juurde tekib, toimetulekutoetuste arvutuste alt välja jätta. „Aga IRL surub edasi, et kõik lastetoetused läheksid toimetulekutoetuste arvestusest välja. Eesmärk on ikkagi see, kuidas 63 000 vaesuses elavat last saavad riigi poolt abi,” rõhutas Tsahkna.

Tasub tähele panna: kas tõesti hakkavad IRL ja sotsid sellel puhul koostööd tegema, sest nende mõtted on suhteliselt sarnased. Samuti – kas IRL-i ja Reformierakonna vahel sellest tüli ei teki?

Üle pika aja on, mida jagada, sest riigieelarve on tehtud kasvuprognosiga.

Tahab ju IRL vaesuses elavate laste olukorra parandamiseks tunduvalt rohkemat, kui Reformierakond praegu välja on käinud.

Kadri Simson lisas, et keskfraktsioon toetab solidaarset lastetoetust. „Kümne aasta tagune 300 krooni kuus on täna 19 eurona hoopis teine asi,” lausus Simson. Solidaarset lastetoetust tõusu toetavad ka sotsid, kelle vastava eelnõu sotsiaalminister järjekordselt tagasi lükkas, väites, et paraku pole sellist raha praegu kusagilt võtta.

Randpere avaldas lootust, et opositsioon, kes on varem riigikogu kõnepuldist pidevalt lastetoetuste tõusu nõudnud, tuleb nüüd lastetoetuste

puhul Reformierakonna pakutud võimalusega siiski kaasa. Simsoni sõnul saab üks olulisi vaidluskohi olema kindlasti see, mis ei tulene Eestist, vaid Euroopast – nimelt Euroopa Liidu aluslepingute muutmise.

Eesti ei tohi järel lohesida

Ka riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni juht Taavi Rõivas leidis, et algava poliitika hooaja kaalukaim väitlus tootab tulla Euroopa Liidu tuleviku üle: millist EL-i me soovime ja kuidas saame arengut mõjutada.

Tõsi, ka ESM-i arutelu riigikogus näitas, et see teema kerkib tõsiselt päevakorda. „Eesti roll ja rahvusriigi positsioon põhimõtteliselt muutavas Euroopas ei ole enam liht-

salt sõnakõlks ja mina arvan, et Eestil tuleb siin oma positsioonide suhtes selgelt enneta- vat poliitikat välja töötada. Me ei tohi olla järelelohesjad. Ja kuna nii EFSF-i kui nüüd ka ESM-i puhul võttis riigikogu saal endale suurema rolli, kui valitsus alguses ette nägi, siis tähendab see seda, et kui tulevad need reaalsed otsused, kus me peame ESM-i puhul osalema või panustama, siis see debatt saab alati väga tuline olema,” ennustas Tsahkna.

Üks teema on ka elektrituru avanemine, kuid selle puhul ei ennusta Randpere ega ka Nestor suuri vaidlusi.

Simsoni sõnul soovib valitsusliit ka omavalitsusi veelgi rohkem pigistada. „Nii nagu rahandusministerium oma

plaane on tutvustanud, siis maamaksu ärakaotamisel kaotatud maksuraha täies mahus ei korvata ja masule viidatud äravõetud õigusi ei kavatseta veel lähiaegadel tagasi anda ning pigem pikendatakse seda aastani 2016. Ei tundu sugugi õiglane, kui samal ajal kiitlevad ministrid sellega, et Eestis on üks kiiremaid majanduskasve, jätkata omavalitsuste pigistamist ning igasugusest leevendusest keeldumist.”

Nii Tsahkna kui ka Randpere kinnitasid, et koalitsioon peab vastu.

Kadri Simson kinnitas aga, et Reformierakond ei leia praegusest riigikogust endale mugavamalt partnerit kui IRL, kes laseb endaga teha kõike, mida nad tahavad. ●

TULIPUNKT

Üks teema on erakondade rahastamine

Riigikogu sotsiaaldemokraatide fraktsiooni aseesimees Eiki Nestor ennustab, et kuhugi ei kao ka erakondade rahastamise teema ehk Silvergate ja muu, mis on sellega seotud.

Pole välistatud, et riigikogu suudab end kokku võtta ja teha otsuse kehtestada valimiskuludele ülempiir. Sotsid on sellest aastaid rääkinud, IRL-i fraktsiooni liikme Margus Tsahkna sõnuti on asjaga igati nõus ka nemad ja poliitilistest ringkondadest on kuulda, et kõik teisedki on valmis seda teemat vähemalt aren-

dama. „Sellest saab kindlasti suur teema. Süsteem tuleb läbipaistvamaks muuta,” rõhutas Tsahkna.

Nestor siiski ei usu, et nii lihtsalt lahenduseni jõutakse. „Meil on täna kaks erakonda, kes pole küll ühes paadis, kuid on selge, et nende mõlema valimiskampaaniad on olnud kõige kulukamad ja on ka selge, et neil on praegu riigikogus kahe peale üle poole häälest. Seega võivad nad selle ettepaneku maha hääletada, kui see neile ei meeldi,” vihjas Nestor Reformierakonnale ja Keskerakonnale.

Samal ajal on Reformierakonda kuuluv põhiseaduskomisjon esimees Rait Maruste innuga asja juures, et süsteemi parandada, ja ehk suudab ta ka oma erakonna kaaslasi mõjutada. Pealegi on avalikkuse surve erakondade rahastamise teemale varasemast oluliselt suurem ja seetõttu võib oodata mõnevõrra asjalikumat arutelu.

Maruste erakonna kaaslane Valdo Randpere suhtub valimiskuludele ülempiiri kehtestamises siiski skeptiliselt. Ta tõi näiteks K-kohukeste juhtumi.

Metsavedu muudab Pillalpalu külateed läbimatuks

Teed

RMK raskete autode laastatud külateede hooldamine käib Anija vallale üle jõu.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@epl.ee

1935. aastal rajati Piibe maantee äärde Järva- ja Harjuma piirile Pillalpalu asundus. Kuivendati soist maad, võeti maha metsa ja rajati juurdepääsuteed. Küla pälv aastal hiljem tähelepanu sellega, et riigivanem Konstantin Päts kinkis ühe sealsete talu kahekordsele olümpiavõitjale Kristjan Palusalule. Praegu on 74 elanikuga Pillalpalu hajaküla territoorium peaaegu sama suur kui Tallinnal. Teed on aga hullus seisus, kuna riigimetsa majandamise keskuse autod muudavad need sama hästi kui läbimatuks.

Postiljon on hädas ega saa kirju edastada ning koolitustuudiosse ei jõua külalised kohale. Mustjõe kõrtsitalu

elab ligi 60-pealise lüpsikarjaga lehmapidaja, kelle pool käib kaks korda päevas piimaauto. Talu omanik Tiit Lumila ei pääse kevadel kohati ühes suunas liikuma. „See on minu viga, et pole viitsinud RMK-l jalgealust tuliseks teha. Nad lähivad seadusest. Neid ei huvita. Nemad ju kasvatavad metsa, ega nemad ei pea meie eest hoolitsetama,” lausus Lumila.

Mõõt on täis

Külaelanike mõõt on täis saanud. Pärast aastatepikkust kirjade saatmist ollakse valmis RMK peakontori ees piketeerima. „Kaks tundi tagasi saadeti hõõvel. Mullatee puhul pole sellest kasu. Pole enam midagi hõõveldata, kuna puudub kruus. Läksin täna otseteed ja üks auto oli kinni jäänud. Me oleme vana soomaa peal, tee on kausis ning sügisel-kevadest ei suuda pinnas vett ära juhtida. Piisab esimesest vihmasajust ja see on üks suur mudaauk,” kirjeldas probleemi elanike eestkõneleja Pirjo Land. „Seaduses on kirjas, et RMK

Pillalpalu on vana soomaa peal ja tee on juba pärast esimest sadu kui suur mudaauk.

Foto: Rauno Volmar

UMBMAÄRANE LUBADUS

Kunagi rekonstrueeritakse

Pillalpalu territooriumile jääb üle 60 kilomeetri RMK hallatavaid metsateid.

RMK Harjuma metskonna metsaülema Andrus Kevvai sõnul on praegu probleemiks ligi kuuekilomeetrine Aegviidu-Pillalpalu tee. „Metsateelt ei ole kruus kindlasti kuhugi kadunud. Küll aga võib kruusakate olla kohati üsnagi õhuke. Kui kruusakatet üldse poleks, oleks see tee täiesti läbimatu,” nentis ta.

„Kogu tee ulatuses kruusataite vedu toimub üksnes met-

satee rekonstrueerimise käigus. Kindlasti jõuab rekonstrueerimise järg kunagi ka Aegviidu-Pillalpalu metsateeni.”

Kevvai kinnitusele peaks elanikele vajalike teede seisundi eest hea seisma kohalik omavalitsus. „Praegusel juhul oleks kõige mõistlikum lahendus määratleda koos vallaga vajalik väljapääsutee. Seejärel peaks vald sõlmima maaomanikega tee avaliku kasutuse lepingud ning võtma koos sellega tee hooldamise kohustused enda kanda,” leidis ta.

on kohustatud kontrollima, kas kõik see asi vastab sellistele tonnažidele. Aga meil on siin nõukogudeaegsed teed, mis pole selliste läbivedude jaoks mõeldud. Omavalitsus saab nõuda teekategooria kõrgemaks tõstmist,” leidis Land.

Külaelanike meelest ei piisa ühekordsest teede hooldamisest. „See peab olema järjepidev, siis on sellest kasu. Kui keegi helistab või tõstab lärmi, siis ei ole õige aeg teid hooldada,” leidis tehhooldusel vabatahtlikult appi läinud jahimees Toomas Kiiver. Külaelanike meelest on Anija vald RMK ees jõetu. „See on kohaliku omavalitsuse viga, sest maa-alasid ja asutusi peab ka valitsema ja vajadusel päti-

pesa kinni panema. Meie oleme nad valinud, et nad meie eest seisaksid,” arvas Lumila.

Anija valla majandusspetsialisti Toomas Reisi sõnul pole Pillalpalu teedel pärast nende ehitust kapitalremonti tehtud. „See probleem on valdas üldine. Kruusateid on palju ja vajalikud investeeringud päris suured.”

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefonil omanikud, vaadake videot

Otsid ärikontakte Rootsist? Tule kontaktreisile!

Kontaktreis pakub ambitsioonikatele ja aktiivsetele ettevõtjatele head võimalust luua uusi ärikontakte.

Toimumisaeg: 02.10–04.10.2012
Sihtgrupp: töötleva tööstuse ettevõtted

EASi partneriks kontaktreisi korraldamisel on Addenda OÜ.

Kohtade arv on piiratud.
Täpsem info osalemistingimuste kohta
www.eas.ee/eksport

Eksport toob sisse

21. september 2012
Tallink SPA & Conference Hotel

Meremaa või maa meri VIII Rahvusvaheline Merenduskonverents 2012

Soome Transpordi- ja Kommunikatsiooniministeriumi peadirektor
Minna Kivimäki

Tallinna Sadama juhatuse esimees
Ain Kaljurand

REGISTREERIMINE
www.corpore.ee
Viimane registreerimise tähtaeg on 17.09.2012

LISAINFORMATSIOON
telefon: 666 0605
www.corpore.ee

Korraldajad: [CORPORE] [KONVERENTSIO]

Meediapartner: ●●● EestiPäevaleht

Enesetaputerrorist paiskas Eesti kaitseministri visiidi sassi

Puudetoetuste süsteemi võib ees oodata muutus

Reform

Eesti Päevaleht kirjutas näda la eest puudetoetusest ilma jäänud Afganistani sõjainvaliididest, kelle sotsiaalkindlustusamet täiesti terveks tunnistas. Artikli järel sekkusid olukorda nii kaitseminister Urmas Reinsalu kui ka president Toomas Hendrik Ilves, kes edastasid sama sõnumi: selline kohtlemine tuleb lõpetada. Sotsiaalminister Hanno Pevkur märkis omakorda, et sotsiaaltoetuste süsteem vaadatakse üle.

„Vabariigi valitsus andis ülesande muuta püsiva ja ajutise töövõimetusse skeeme käesoleva aasta märtsis. Eesti püsiva töövõimetusse skeemi kitsaskohtadele ja reformimise vajadusele on juhtunud tähelepanu nii rahvusvahelised organisatsioonid (nt OECD) kui ka Praxis ja riigikontroll,“ ütles sotsiaalministeeriumi hüvitiste ja toetuste poliitika juht Katre Pall.

Muudatusi plaanitakse teha nii püsiva kui ka ajutise töövõimetusse korralduses, samuti vajab väljatöötamist tööõnnetus- ja kutsehaiguste puhul tekkiva töövõimetusse kompensatsioonide reformimise. Reformi tuleb tõenäoliselt teha etapii. „Tuleva aasta esimeses kvartalis on kavas valitsusele tutvustada nii muudatuste sisu, administratiivset korraldust kui ka rakendamist,“ ütles Pall.

Töövõimetusse inimeste arv suureneb: töövõimetusse pensioni maksmiseks kulus riigil mullu 190 miljonit eurot, kuid juba 2015. aastaks prognoositakse kulu kasvu 267 miljonile eurole. **• Tuuli Jõesaar**

Täna Delfis:
 detailne reportaaž riigikogu uue hooaja avaistungilt

Telegramm

Lauri Tankler
 Kabul, Afganistan

Teismeline poiss õhkis end üliturvatud koalitsioonivägede peakorteril lähistel, kus oli visiidil ka Eesti kaitseminister.

Lühikesele, paaripäevasele Afganistani visiidile läinud kaitseminister Urmas Reinsalu sai üpris üllatavalt omal nahal tunda, mida tähendab kriisikolde viibimine, kui linnulennult vaid paarisaja meetri kaugusel õhkis end 15–16-aastane enesetaputerrorist. Kuna koalitsioonivägede ISAF-i peakorter on pealinnas Kabulis erakordselt tugevasti turvatud, pääses Reinsalu ja kogu peakorteril alal viibinud seltskond vaid ehmatusena. Rünnakus aga hukkus kuus inimest.

Reinsalu arutas just peakorteril ühe kohviku terrassil Eesti Kabuli ajutise asjuri Vahur Soosaarega päevaseid kokkusaamisi. Kohvikuaed oli täis eri tooni laigulistest vormides sõdureid, kes juba mõnevõrra jahedama ilma tõttu lubavad endale väljas istumist ja kohvijoomist. Järsku kärgatas aga pauk, misjärel asjuri turvameeste grupp toimetas ministri kiiresti kohvikusse.

Vedas ajastusega

Eesti ja rahvusvahelisele meediatarbijajale võib tunduda selline juhtum tegelikult üpris tavapärane. Kuid turvatiimi mehed, kelle nimesid ei soovita nimetada, selgitasid, et juba pea kuu aega pole midagi sellist juhtunud. „Mõned aastad võisid sa veel karta, et siia sisse tulistatakse mõni üksik mürsk, kuid seda pole ka väga pikka aega juhtunud,“ selgitas üks. „Peakorterit pole neil lihtsalt mõtet rünnata.“

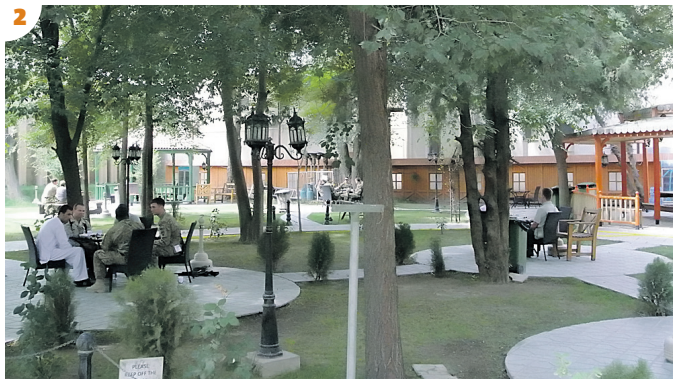
Kohe pärast pauku pan-

di ISAF-i peakorter nii-öelda lukku (ingl *lockdown*), mis tähendab, et keegi ei liikunud turvaalast välja ega saanud ka sisse. Üle peakorteril piirkonna kajasid häiresignaale, mis iga natukese aja tagant soovitasid varjuda. Ministri visiidi jaoks tähendas see aga halba, sest turvanõuete tõttu jäid ära varem kokkulepitud kõrgetasemelised kohtumised näiteks ISAF-i ülema ja Afganistani kaitseministri kohusetähtsajaga (ministrit praegu ametis ei ole). Nii nagu ministri delegatsiooni ei lubatud peakorteril alalt välja, ei lubatud ka näiteks tsiviilmissioonil osalevaid Eesti politseiohvitseri sinna sisse.

Reinsalul ei vedanud niivõrd asukohaga (aedade ja tõketega piiratud turvaala), kui võrd ajastusega, sest ta oli umbes kolmveerand tundi varem rünnakukohast mööda sõitnud.

Tegelikult oli ka ministri

-1- Afgaani politseinik valvab ala, kus noor enesetaputerrorist end õhkis. -2- Üliturvalises alas rahulikult kohvi joonud sõdurid vahetult enne plahvatust
 Fotod: Lauri Tankler, Reuters/Scanpix

lahkumine Kabulist seetõttu mõneti kahtluse alla seatud, sest ohuhinnang Kabulis oli endiselt kõrge ja peakorter suletud. Kõrge ohuhinnang oli eelkõige põhjustatud sellest, et laupäeval tähistati Talibani vastu võidelnud Ahmad Shah Massoudi surma-aasta-

päeva. Massoud on afgaanide jaoks üldiselt ikoonilise tähtsusega isik, kes võitles nii Nõukogude võimu kui ka Talibani režiimi vastu. Kaks päeva enne 2001. aasta 11. septembri terrorirünnakuid tapsid Massoudi Talibani võitlejad, kes olid end ajakirjanikeks maskeerinud. **•**

SÕNUM

Reinsalu: vaja on jätkata

Reinsalu kinnitas nii USA suursaadikule kui ka ISAF-i ülema asetäitjale, et Eesti soovib panustada Afganistani missiooni ka järgmisel aastal vähemalt samas mahus. Juttu oli ka 2014. aastast.

NATO juhtkond ja eelkõige USA on seadnud eesmärgiks viia 2013. aasta lõpuks enamik vägesid välja.

Seetõttu oli ministri vestluste teema ka meie varustuse tagasitoomine Eestisse – selleks peab Eesti tegema diplomaatilist koostööd näiteks brittidega, kuna eestlastel pole lennukeid, millega soomukeid vedada.

Ainult 4 päeva!

Piletisaju hinnad kõigile Vanemuise teatri etendustele!

Müügil üle Eesti ja vanemuine.ee (ei kehti varasematele broneeringutele)

PILETISADU VANEMUISES 10.-13.09

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

Hooaja peasponsor

Aasta toetaja

Aasta toetaja

Ametlik autopartner

hoida mootori kinni

Puujalaga hõimukongress tõstis pead

Reportaaž

Rein Sikk
Siófok, Ungari

Soome-ugri maailmakongress jõudis hambutuse kiuste emakeelsust ja valitsusvälist koostööd õhutava resolutsioonini.

„Tulime oma saavutusi näitama,” sõnab ilus neenetsi neiu Ljubov Anaguritiši. Noormees ta kõrval jätkab: „Naftakompaniid tungivad peale, külade arv väheneb.” Ljubov võtab tal käisest: „Äkki sa ei peaks sellest rääkima...” Kohmetud pilgud. Ljubov naeratab.

Niina Markoval on särav juuksepahmakas ja diivalik hoiak. „Olen Mordva rahvakunstnik, tulin laulma!” Äkitselt, justkui kaabust välja võlutud, seisab tema kõrval veel üks daam, suus paatoslik monoloog: „Mordva on soome-ugri ilmale, Euroopale eeskujuks. Mordvas pole ühtegi probleemi...” Kümme minutit sõnavalingut ersa- ja mokšamordvalaste õnnest, saatjaks diiva sügavad peanoogutused.

Mõni aeg hiljem seisavad seda paradiisi esindavad ersad kongressi fuajees. Pikeerivad, hoides suurt ersa lip-

pu. Boljan Siris räägib: ersade rahvuskongressi delegaate Mordva delegatsiooni ei arvatud. Samuti ei andnud kongressi juhid võimalust tulla kohale omaette delegatsiooniga. Tuldi mitteametlikult, oma kulu ja kirjadega. Lvisis läks auto katki, sõbrad aitasid hädast. Ersad registreerisid end kongressihotelli kui spaakülastajad, olid õnnejoovastusest jutlustavatele ametnikele pinnuks silmas.

Rahata jäetud delegaadid

Jamsakomid Marina ja Anna Antipina jäävad etnoeofoorias eranditeks. Nende rahvakildu elab Permi piirkonnas 2000 inimese ringis. „See, et

Ersad registreerisid end kui spaakülastajad, et kongressile üldse pääseda.

meie rahvas ei räägi enam oma emakeelt, on valitsuse süü,” kõlab nukra naeratuse saatel. Aga nad püüavad – hiljaaegu õnnestus üllitada aabits.

Isur Olga Konkova saabus kongressile oma raha eest, Leningradi oblasti võimud selleks raha ei leidnud. „Lapseootel tütar andis raha. Seda

oli vaja märksa rohkem, kui ma oma etnograafitööga teenin. Tütar mõistis: meie rahval on vaja siin olla, meie taas-sünd ei tohi sõltuda ametnike heldusest,” jätkab heldinud ema. Räägib veebruaris saabunud rõõmusõnumist: oblastis käivitus suure summa toetusel väikerahvaste abiprogramm. Kui isuritel olid toetuse kasutamise plaanid tehtud, selgus: raha on ammu otsas.

Aleksandr Trifonov on Moskva venelane, kes oma slaavi vere puhtuses enam kindel polegi. Uuestisünd algas maal vanavanemate juures ürgsete kivide saladusi lahti mõtestades. „Kuigi muistseid soomeugrilasi merjalasi pole enam olemas, moodustasime sõpradega merja etnofuturistide grupi, tegeleme kunstiga, uurime pühakivide kultust, propageerime ökoloogilist elu,” räägib Aleksandr, hoides pihus kunstitöid, mis kohe seinale rändavad.

Kongressilised astuvad taieste ligi, leiavad neist soome-ugri väge, mida kongressil napib. Isegi mõni seni üllilitsetud delegaat teatab viimase päeval, et tal on villand eduraportitest, mis asendavad koostöömeeleolu. Resolutsioon sünnib üle ootuste hea. Nelja aasta pärast kohtutakse Soomes Lahtis. ●

-1- Mordva rahvakunstniku Niina Markova (paremal) eest ülistab vabariigi edusamme „juhulikult” ligi astunud agitator. **-2-** Isurile Olga Konkovale andis kongressile sõiduks raha tütar, oma etnograafipalgaga poleks ta iial suutnud sellist reisi ette võtta.

Fotod: Rein Sikk

MAAILMAKONGRESS

NATO-agendid

Eesti delegatsiooni liikmed kogesid kongressil, et nende Venemaa soome-ugri sõbrad olid justkui ära tehtud, hoidusid suhtlemast. Juhuslikult pealt kuuldu tõi selgust: delegaate hoiatati eestlastega suhtlemise eest, sest „eestlased töötavat NATO heaks”. Hämastaval kombel suutis „puujalaga ja munadeta kongress”, kui kasutada riigikogu soome-ugri toetusgrupi juhi Juku-Kalle Raidi väljendit, vastu võtta asjaliku resolutsiooni. Seal on põhiohk valitsusvälisel tegevusel, emakeelt rääkima innustamisel.

Soodsalt sooja ka sügisel ja talvel!

Reisieksperti ja Novatoursi müügikampaania 06-19.09.2012

Reisipaketi hinnad alates antud 1 reisija kohta soodsaima hotelliga ja soodsaima väljumisega reisile algusega Tallinnast.

<p>EGIPTUS, HURGHADA väljumised 24.11; 01.12; 05.01 (7 ööd) Premium Roma Hotel (3) / Hurghada Hommi- ja õhtusöögiga al 389 EUR</p>	<p>HISPAANIA, MALAGA väljumised 05.10; 12.10 (7 ööd) Veramar (3) / Fuengirola Söökideta al 535 EUR</p>	<p>IISRAEL, EILAT väljumised 07.03; 14.03; 21.03; 28.03; 04.04; 11.04 (7 ööd) Nova Like (3+) / Eilat Söökideta al 615 EUR</p>
<p>EGIPTUS, SHARM EL SHEIKH väljumised 28.10; 18.11; 30.12; 03.02 (7 ööd) All Seasons Badawia (3-) / Hadaba Hommi- ja õhtusöögiga al 389 EUR</p>	<p>HISPAANIA, TENERIFE väljumised 05.10; 26.10 (7 ööd) Teide Mar (3) / Puerto de la Cruz Söökideta al 545 EUR</p>	<p>INDIA, GOA väljumised 27.12; 21.02 (14 ööd) Prazeres Resort (2+) / Põhja-Goa Hommi- ja õhtusöögiga al 975 EUR</p>
<p>PORTUGAL, FARO väljumised 28.09; 05.10 (7 ööd) Zodiaco (3-) / Quarteira Hommi- ja õhtusöögiga al 565 EUR</p>		

Lisainformatsioon ja broneerimine kõigis Reisieksperti müügibüroodes või meili teel eburoo@reisiekspert.ee

Tallinn: Roosikrantsi 8B, tel 610 8626
Estonia pst. 3, tel 610 8666
e-post: ebyroo@reisiekspert.ee, kliendiinfo: tel. 610 8600

www.reisiekspert.ee
www.lennupiletid.ee – lennupiletite broneerimine ja ostmine veebis

Tartu: Kütini 4, tel 610 8696
Viljandi: Tartu tn 1A, tel 610 8686
Pärnu: Rüütli 47, tel 610 8656

IRAAGI ENDINE ASEPRESIDENT MÕISTETI SURMA

Tariq al-Hashemi oli 2011. aasta maist kuni tänavuse maini Iraagi asepresident, seejärel on ta ennast varjanud. Eile mõistis riigi kohus ta tagaselja surma, süüdistatuna mõrvabrigaadi-

de juhtimises, mille käe läbi on surma saanud vähemalt 45 inimest. Hashemi on sunniit, aga võim on šiitide käes ja kohtu- asja on peetud ka poliitiliseks arveteõidamiseks. **BBC**

AAFRIKAS PIIRATAKSE MÄGE

Kenya valitsus otsustas ümbritseta 5199 meetrit kõrge Kenya mäe pinge all oleva 400-kilomeetrise traataiaga, et ümbritsevad külasid elevantide rüüsterkede eest kaitsta. **BBC**

SAKSAMAA RAISKAB RAHA KAHTLASTELE RELVADELE

Saksa armee auditiaruanne kinnitab, et sõduritele on 210 miljoni euro eest ostetud 200 000 käsirelva, mida pole isegi katsetatud, ja sõdurite kaebusi on ignoreeritud. Otseselt viidatakse Heckler & Kochi automaatrelvale G36, mis on Saksamaa kodumaine toodang. Afganistanis teeninud sõdurid on kaevanud, et 200 meetri pealt pole relv enam efektiivne. **Spiegel**

se Heckler & Kochi automaatrelvale G36, mis on Saksamaa kodumaine toodang. Afganistanis teeninud sõdurid on kaevanud, et 200 meetri pealt pole relv enam efektiivne. **Spiegel**

Hillary Clinton karistaks Venemaa ametnikke

Venemaa

Nimekirja Vene repressiivorganite bürokraatidest, kellele ei lubata USA-sse siseneda, on 60-liikmeline.

Heiki Suurkask
heiki.suurkask@ep.ee

Venemaa on aastaid nõudnud, et USA võtaks maha Moskva külma sõja ajal kehtestatud sanktsioonid. Kuid nüüd on USA-l plaanis jõustada hoopis uus karistus inimõigusi eiravale Venemaale – seni mitteametlikule nn Magnitski nimekirjale 60-st Vene siseministeriumi töötajast, uurijast, vanglaametnikust ja kohtunikust, kellele USA-sse siseneda ei lubata, üritatakse anda seaduse jõudu.

Seetõttu oli ka USA riigisekretäril Hillary Clintonil Vladivostokis toimival Aasia ja Vaikse ookeani regiooni koostööfoorumil pakkuda kaks vastandlikku lubadust: ühega võetaks Venemaa-vastaseid sanktsioone maha, teisega kehtestatakse karistus teatud Vene ametnikele.

1974. aasta Jacksoni-Vaniki seadus, mis karistas Venemaad kunagise juutide tagakiusamise eest, kuulub tühistamisele, sest on otseselt vastuolus Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) põhimõtetega. Samal ajal üritatakse USA-s anda seaduse jõudu niinimetatud Magnitski nimekirjale ja see on eel-

nõuna USA kongressi komisjonidele läbi käinud.

Europarlament koostas juba 2010. aastal nimekirja isikutest, keda süüdistati jurist Sergei Magnitski tagakiusamises ja hukkumises Venemaal. USA-s vormistas senaator John McCain sama asja ka sealseks seaduseelnõuks, kuigi lõplik hääletus on ikka veel tegemata. Clinton on USA välisministeriumi juhina kehtestanud Vene bürokraatidele sissesõidu keelu isegi ilma kongressi otsuseta.

Töötas audiitorina

Sergei Magnitski (1972–2009) oli Venemaa kodanikust jurist, kes töötas audiitorina rahvusvahelises firmas Firestone Duncan ja avastas ulatusliku varguse, mida Venemaa võimud oma ametnikel takistamatult teha lasid. Ta esindas Briti firmat Hermitage Capital Management, mida Vene võimud süüdistasid maksu- pettustes ja mille kaasasutaja Bill Browder saadeti 2005. aastal Venemaalt välja.

Magnitski kui Venemaa kodanik jäi aga kodumaal kohtu hammasrataste vahele. 2008. aastal ta vahistati, hoiti 11 kuud ilma kohtuotsuseta trellide taga, tema omakseid ei lubatud temaga kohtuma, ta haigestus vanglas tõsiselt ja kuna vanglaülem ei võtnud tema kaebusi tõsiselt, suri ilma õiget ravi saamata 2009. aastal.

Rahva Vabaduse Partei aseesimees Boriss Nemtsov nõuab Venemaa siseministeriumi ees Sergei Magnitski surma õiglast uurimist.

Foto: RIA Novosti / Scanpix

Magnitski surm tekitas rahvusvahelise skandaali, sest teda peeti Venemaa putinliku repressiivpoliitika ohvriks. ÜRO piinamisvastane eriraportöör on alatanud ka Magnitski surma asjaolude uurimise.

Inimõiguste järgimise on ka Venemaa võtnud ÜRO liikmena endale kohustuseks ning rahvusvahelised organisatsioonid, eriti aga valitsusvälist ühendused teevad pidevalt etteheiteid, kui Venemaa oma kohustusi eirab.

Eile teatas aga Venemaa välisminister Sergei Lavrov Vladivostokist, et teda niinimetatud Magnitski nimekirja isegi ei huvita, ja seetõttu ei võetud asja ka jutuks kohtumisel Hillary Clintoniga. ●

MUST NIMEKIRI

Nimekirjas 60 venelast

Magnitski nimekirja on viimastel andmetel kantud 60 isikut.

- Aleksei Anitšin, Venemaa siseministri asetäitja
- Oleg Logunov, peaprokuratuuri osakonnajuhataja
- Oleg Siltšenko, uurimisgrupi juht
- Aleksandr Matvejev, uurimiskomitee juhi asetäitja
- Gennadi Karlov, osakonnajuhataja
- Natalja Vinogradova, osakonnajuhataja asetäitja
- 11 kohtu-uurijat

- Viis maksuritegude uurijat
- Kaks FSB töötajat
- Kolm Moskva prokuratuuri ja neli peaprokuratuuri töötajat
- Arkadi Mažajev, korruptsioonivastase võitluse osakonna juht
- Viktor Grin, peaprokuröri asetäitja
- Butörka vangla ja Matrosskaja Tišina eeluurimisisolaatori juhtkond
- 12 maksuinspeksioonide töötajat
- 11 kohtunikku
- Jt

Stsenarium: saudid 20 aasta pärast naftat ei ekspordi

Nafta

Oli aeg, kui suureks naftariigiks tõusnud Saudi Araabia eksportis juba tohutult palju naftat, kuid tavalised inimesed elasid endiselt beduiinikelikes ja õukond võis supelda kullas. Nüüd on aga heaoluühiskonna ehitamine viinud Saudi Araabia suure murranguni. Riigi sisetarbimine kasvab tohutus tempos ja seetõttu tuligi Citigroup eelmisel nädalal välja prognoosiga, et aastal 2030 riigil enam ekspordiks naftat üle ei jäägi. Siseturg peaks kogu naftatoodangu ise ära tarbima.

Praegu pumpab Saudi Araabia ligi 13 protsenti maailmaturul müüdavast naftast, üle kümne miljoni barreli päevas, samal ajal kui riigis endas tarbitakse kaks miljonit. Maa ja mere alt avastatud reservidega peaks riik suutma tootmistaset hoida 81 aastat. Võib vaid oletada, kui kõrgele nafta hind siis kerkiuks, kui peaks juhtuma, et Saudi Araabia tõesti oma ekspordi kokku tõmbab.

Tarbimisbuumi pole

Nafta hinna rekordiks maailmaturul on ikka veel 2008. aasta suve 149 dollarit barreli kohta, aga sellist hinda üles ajavat tarbimisbuumi ei ole praegu veel näha. Masu- aegne miinimum oli 2008. aasta lõpu 30 dollarit barrel. Eelmine nädal lõppes maailmaturul hinnaga 111 dollarit barrel, kui arvestada naftatootjate ühenduse OPEC „ostukorvi“, Brenti toornafta oli mõni dollar kallim.

Hind võinuks olla ka oluliselt kõrgem, sest rahvusvahelised sanktsioonid on vähendanud soovi osta Iraani naftat, aga saudid olid „heldelt“ valmis oma toodangut suurendama. Saudi Araabia kodanikud maksavad siseturul müüdava barreli eest vaid viis kuni 15 dollarit – millest võib küll järeldada, kui rõõgatu vaheltkasuga naftaeksport toimub. Aga tegelikult maksab riik oma kodanike naftatarbimisele aastas 80 miljardit dollarit peale.

Naftaturu analüütikud märgivad, et rahvastiku kasv on Saudi Araabias selgelt ületamas naftatoodangu kasvu, sealse energiatööstuse naftavajadus kasvab kaheksa protsenti aastas. Ja ajal, kui naftast tingitud jõukus on pannud ka tavalise saudiarablaste üha enam läänelikkude luksust taga ajama, kasvab majanduse naftanälgi veelgi. ● **Heiki Suurkask**

Foto: AFP

Nelikud said numbrisoengu pähe

Nelikud Kuidas eristada identseid nelikuid? Hiinas Shenzhenis elav ema otsustas nelikute juukseid nii pügada, et neile otsa vaadates võiks poisid kohe ära tunda. Lapsed Jiang Yunlong, Jiang Yunxiao, Jiang Yunhan ja Jiang Yunlin on kuus aastat vanad.

Kaks tornaadot tabasid New Yorki

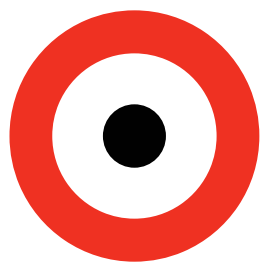
Loodusõnnetus

Tromb ehk tornaado on tavaline USA osariike kimbutav ilmastikunähtus, kuid New Yorgi kirdeosas esineb teda harva. Üleeile tabas kaks tornaadot aga Queensi ja Brooklyni linnaosa vaid mõne minuti vahel.

Keegi inimestest küll vigastada ei saanud, aga õhukeeris (iiliti mõõdeti tuule kiiruseks lausa 177 kilomeetrit tunnis) põhjustas purustusi hoonetel ja tekitas ka lokaalseid elektrikatkestusi. Ka USA lahtistel tennisemeistrivõistlustel Flushing Meadowsis tuli publik ajutiselt evakueerida.

Tornaado kiskus maast väiksemaid puid ja elektriposte ning lennutas ka istepinke ja prügikaste. Heli, mis sellega kaasnes, meenutas aga rongide müra. Ühe maja keldrist tuli evakueerida lifti kinni jäänud inimene, kui vesi keldri üle ujutas.

Tornaado on tavaline ilmastikunähtus kogu maailmas peale Antarktika, USA-s esineb teda kõige sagedamini nn tornaadode orus ehk Texas, Kansases, Oklahomas, Floridas ja Nebraskas. Kõige rohkem inimohvreid ajaloos (695) on nõudnud 1925. aasta märtsis kolme osariiki tabanud tornaado. ● **EPL**

KLICK
SINU DIGIPOOD

Tagasi kooli

Selle sügise superstaar!

SÜLEARVUTI

ASUS K53E

ekraan 15.6"	Intel Pentium B970	Windows 7
mälu 6GB	kõvaketas 750GB	aku tööaeg 6:00
garantii 3a	kaal 2,5kg	

-23%

- kuni 1696MB Intel HD graafika
- DVD-kirjutaja • aku kestvus kuni 6 tundi
- Bluetooth 3.0 • WiFi • 1xUSB3.0 • 2xUSB2.0 • HDMI • VGA

Kui ostate Windows 7 opsüsteemiga arvuti, saate Windows 8 Pro vaid € 14.99 eest.

Pakkumine kehtib vahemikus 2. juuni 2012 kuni 31. jaanuar 2013. Täpsemat teavet küsige müüjalt või külastage veebisaiti www.windowsupgradeoffer.com

ASUS
Inspiring Innovation • Persistent Perfection

499.-
kuumakse alates 48 kuud **12.63€**
~~649€~~

Uus ja võimas netbook!

ekraan **10.1"** Intel **Atom DC N2600** Windows **7 Starter**
mälu **1GB** kõvaketas **320GB** aku tööaeg **8:00**
kaal **1,2kg**

Packard Bell DotS-C

-28%

259.-
kuumakse alates 48 kuud **6.56€**
~~359€~~

• Intel GMA 3600 graafika
• WiFi • 3xUSB • HDMI • VGA

Uus 2012 a. mudel!

Compaq Presario CQ58-150SY

ekraan **15.6"** Intel **Celeron B820** kaal **2.45kg**
mälu **2GB** kõvaketas **320GB** Windows **7**

Compaq Presario CQ58-150SY

-28%

359.-
kuumakse alates 48 kuud **9.09€**
~~499€~~

• DVD-kirjutaja • kuni 782MB Intel HD graafika
• WiFi • 3xUSB • HDMI • VGA

Hea hinnaga kvaliteetne tahvelarvuti!

TAHVELARVUTI
Trust 9.7" Novitab

-20%

199.-
kuumakse alates 35 kuud **6.57€**
~~249€~~

• ekraan 9.7", 1024 x 768 pikslit
• Cortex A8 1,2GHz protsessor • mälu 8GB; 1GB MB RAM
• Android 4.0 Ice Cream Sandwich • WiFi • microSD mälukaardi pesa, kuni 32GB
• miniHDMI • 2xUSB • 3 MP videokaamera • aku kestvus kuni 8 tundi • kaal 540g

• IPS ekraan - Tagab suurepärase vaatenurga ja toetruud värvid.

Võimas optika ja palju nutikaid omadusi!

DIGIKAAMERA

Olympus SP-620UZ

-33%
139.-
~~209€~~

- 16 MP • 21x opt. suum, lainurk, (25-525mm), stabilisaator
- salvestab 720p HD videot, lisafektid - eesti- ja venekeelne menüü
- 3D pildistusržiim, panoramarižiim • 3"7,6cm LCD ekraan • HDMI liides

Sony tippmudel parima hinnaga!

MOBIILTELEFON

Sony Xperia S

-20%
399.-
Ajakirja DIGI hinnang ★★★★★
kuumakse alates 48 kuud **10.10€**
~~499€~~

- 4,3" (1280 x 720 pikslit) ekraan
- 1.5 GHz Qualcomm Dual Core protsessor
- 32GB mälu; 1GB RAM
- bluetooth • WiFi • Wi-Fi hotspot • FM raadio
- fotokaamera 12.1MP • videokaamera 1080p
- kõneaeg kuni 7,5 tundi • ooteaeg kuni 450 tundi

LED LCD-TV Grundig VLE7131BF

GRUNDIG

46" LED teler parima hinnaga!

-40%
599.-
kuumakse alates 48 kuud **15.16€**
~~999€~~

Müügil ka 40" mudel. hinnaga: **499.-**

46" 117cm DVB-T/C digituunerid
LED USB SALVESTUS
Full HD 1920x1080p 400Hz PPR
USB VIDEO MKV DivX HD MP3 JPG

www.klick.ee osta kodust lahkumata.
Kaup kätte 2-5 tööpäevaga, kiire ja mugav järelmaks.

Mahatõmmatud hindade näol on tegemist toodete tavahindadega.
Kampaania kestab 04.09.2012 - 30.09.2012.
Kaupa on piiratud koguses. Kõik pildid on illustreerivad

TALLINN: Viru Keskus ☎6668160 | ✉viru@klick.ee; Kristiine Kaubanduskeskus ☎6668116 | ✉kristiine@klick.ee; Rocca Al Mare kaubanduskeskus ☎6668155 | ✉rocca@klick.ee; Ülemiste Kaubanduskeskus ☎6668159 | ✉ulemiste@klick.ee;
Järve Kaubanduskeskus ☎6668154 | ✉jarve@klick.ee; Lasnamäe Centrum ☎6668128 | ✉mustakivi@klick.ee; Mustika Kaubanduskeskus ☎6668153 | ✉kadaka@klick.ee; Sikupilli Kaubanduskeskus ☎6668156 | ✉sikupilli@klick.ee;
Pirita Selver ☎6668158 | ✉pirita@klick.ee; TARTU: Tasku keskus ☎666 8163 | ✉tasaku@klick.ee; Lõunakeskus ☎6668153 | ✉lounakeskus@klick.ee; Kaubanduskeskus Eeden ☎6668164 | ✉eeden@klick.ee;
PÄRNU: Kaubamajakas ☎6668152 | ✉parnu.papiniidu@klick.ee; VIILANDI: Viljandi Centrum ☎6668166 | ✉viljandi@klick.ee; JÕHVI: Kaubanduskeskus Tsentraal ☎6668168 | ✉johvi@klick.ee; RAKVERE: Põhjakeskus ☎6668177 | ✉rakvere.pohjakeskus@klick.ee;
VALGA: Valga Maxima ☎6668121 | ✉valga@klick.ee; PAIDE: Ringtee 2, ☎6668124 | ✉paide@klick.ee; KURESSAARE: Auriga Keskus ☎6668117 | ✉kuressaare@klick.ee; VÕRU: Kagukeskus ☎6668173 | ✉voru@klick.ee.

PEALINNAS HAKKAB KEHTIMA UUS EHITUSMÄÄRUS

Alates 1. novembrist hakkab Tallinnas kehtima uus ehitusmäärus. „Uus ehitusmäärus muudab planeerimisprotsessi kiiremaks, lihtsamaks ja läbipaistvamaks,” ütles Tallinna linnaplaneerimise

ametijuhataja Anu Hallik-Jürgenstein. Uue ehitusmääruse ühe peamise muudatusena loobutakse näiteks detailplaneeringu eksiisi koostamise nõudest. **EPL**

VÄLISINVESTEERINGUD

28 miljardit eurot moodustasid II kvartali lõpus Eestisse tehtud välisinvesteeringud (72% rohkem kui nelja viimase kvartali SKT), olles kvartali jooksul suurenenud 3%. **EPL**

SÕNAJALAD EHITAVAD VAIVARASSE TUULEPARGI

Vaivara valla lõunaossa kavandatava tuuleelektrijaama võimsus on suurem kui kõigil praegu Eestis töötavatel tuuleparkidel kokku. Perekond Sõnajala ettevõtte AS Roheline Elekter tahab endi-

sele kaevandusalale püstitada 85 tuulegeneraatorit koguvõimsusega 255 MW, mis on võrreldav Auvere uue põlevkivielektrijaamaga. Ehitust loodetakse alustada aasta pärast. **ERR**

Raudteeärimees Oleg Ossinovski võitis Usbekistanis hiigelhanke

Suurtehing

AS-i Skinest võidetud hanke puhul on tegemist suurima eksporditehinguga Eestist Usbekistanis.

Ann-Marii Nergi
ann-marii.nergi@epl.ee

Augustis kinnitas Usbekistani president Islam Karimov riiklikule raudteekompaniile kuuluva ja 120 miljonit dollarit maksva mehaanika-valutehase rekonstrueerimise projekti, millest 54,3 miljonit dollarise hanke võitis Eesti transiidärimehele Oleg Ossinovskile kuuluv AS Skinest Rail. Ossinovski kinnitas Eesti Päevalehele, et tegemist on suurima Eestist Usbekistani tehtava eksporditehinguga.

Usbekkide mahukas projekt hõlmab raudteevagunite ja veeremi remondibaasi rajamist ning riigi valutööstuse täieliku

ku rekonstrueerimist. Tootma hakatakse nii lahtiseid kui ka kinniseid vaguneid.

Skinest Raili Moskva esindaja Leonid Koltašovi sõnul tarnib Eesti firma Usbekistani Lääne-Euroopa ja Venemaa tootjate tehnoloogilise sisseade suuremahulise terasevalu jaoks.

Tarnimine saab alguse septembrist ning tootmiseni, mille kõnealune hiigelprojekt peaks täielikult automatiseerima, tahetakse jõuda juba järgmisel kevadel. Siis saab tehases hakata tootma terasest, kummist ja värvilistest metallidest valutooteid.

Vabastati maksust

Projekt on riigi jaoks nii oluline, et riigipea Karimov vabastas sellega seotud masinate ja materjalide tarded tollimaksust. Peale selle vabastatakse projektiga seotud tööd ja teenused tulumaksust. Projekti

finantseerimiseks kasutatakse 71,38 miljoni dollari ulatuses riikliku raudteefirma omavahendeid ning Usbekistani rekonstruktsiooni- ja arengufondilt laenatakse 48,8 miljonit dollarit.

Skinest Rail koos Saksamaa koostööpartneriga Künkel-Wagner võitis projektille masinate, tööde ja teenuste tarnimise pakkumises kaht konkurenti. Oma pakkumuse tegid veel Ferrostaal AG, kes esindab Itaalia tootjat Savelli, ja Shandong Highlight Co, kes esindab Saksamaa tootjat HWS.

Eesti jõukamate ärimeeste hulka kuuluva Ossinovski raudteekontsern Skinest Rail teenis eelmisel aastal 100,2 miljonit eurose käibe juures 21,4 miljonit eurot kasumit. Suurema osa müügitulust teenis Skinest Rail 2011. aastal Eestis, Lätis ja Venemaal. 2011. aastal andis kontsern tööd üle 1100 inimesele. **•**

Oleg Ossinovski firma arendab Usbekistanis hiigelprojekti.

Foto: Marko Mumm / EPL-i arhiiv

Tootma hakatakse terasest, kummist ja värvilistest metallidest valutooteid.

Eesti-Usbekistani ärisuhted: arenguruumi on

•• Välisministeeriumi andmeil oli 2011. aastal Eesti ja Usbekistani kaubavahetuse maht vaid 5,9 miljonit eurot, millest eksport moodustas 5,3 miljonit eurot. Ministeerium tõdeb, et kaubavahetuskäibe järgi 67. kohal olevate riikide vahelistes ärisuhtes on veel arenguruumi.

•• Eestist eksporditakse Usbekistani transpordivahendeid (29%), masinaid ja seadmeid (27%), tekstiili ja tekstiilitooteid (12%) ning loomseid tooteid (13%). Usbekistanist imporditakse põhiliselt mineraalseid tooteid (79%), aga ka metalle ning metall- ja keemiatooteid.

•• Äriregistri andmeil oli 29.02.2012 seisuga Eestis registreeritud üheksa Usbekistani osalusega äriühingut.

•• Eelmise aasta lõpu seisuga oli Usbekistani otseinvesteeringuid Eestisse 4,8 miljonit eurot, kuid Eestist Usbekistani tehtud investeeringuid andmekaitse avaldada ei võimalda.

Aeg lugema hakata!

Just praegu on õige hetk tellida hea Eesti Päevaleht, sest **kingituseks** saad kaasa Imbi Paju „Soome lahe õed”!

Loe raamatu kohta ja telli: www.epl.ee/raamat

Eesti Päevalehe kodupakett kolmeks kuuks maksab 33 eurot, raamatu saadame Sulle tasuta. Lehetellijana saad tasuta ligipääsu ka Päevalehe digilehele. Pakkumine kehtib kuni 20.09.2012.

Eesti Päevaleht

EESTI JA UNGARI JÄTKAVAD KOOSTÖÖD

Eesti ja Ungari kultuuriminister allkirjastasid reedel 2012.–2015. aasta kultuurikoostöö programmi. Soodustatakse muusikaorganisatsioonide, kirjaniike, muuseumide, filmitegijate ja teiste

kultuuriinimeste koostööd ja otsesidemetel loomist. Tulekul on näiteks Erkki-Sven Tüüri ooperi „Wallenberg” ettekanne Budapestis ja Ungari modernistide näitus Kumus. **EPL**

TEADUS VALATAKSE KUNSTI

Kolmapäeval kell 15 avatakse TLÜ akadeemilise raamatukogu fuajees näitus „Elu märgid” ideeprojektidest, mis on sündinud tipptheaduse, disaini ja kunsti koostöös. EKA tudengitel aitasid

ideid vormida õpitoad, kus tipptheadused jagasid neile teadmisi sünteetilisest bioloogiast. Juhendaja on Veronika Valk, avamisel osalevad bioloogid Raivo Vilu, Toivo Maimets ja Kalevi Kull. **EPL**

SEINAMAALING TARTU KESKLINNAS

Täna kell 16 avatakse Tartus aadressil Vallikraavi 6 seinamaaling, millel näeb läbilõiget ikoonilistest filmitegelastest ja Eesti filmi ajaloo olulistest isikutest. Maaling on Tartu kõrgema kunsti-

kooli kingitus Tartu linnale Eesti filmi juubeliaasta puhul. Kava autorid on tudeng Heiki Arge ja õppejõud Valentin Vaher, sellega teevad teoks TKK maalingutudengid. **EPL**

Ugala „Mee hind” võitis Balti teatrifestivali

Teater

Žüriisse kuulunud Peterburi teatriuurija Julia Kleiman kiitis Eesti teatri mitmekesisust.

Andres Laasik
andresl@epl.ee

Ott Aardami kirjutatud ja Ugala teatris lavastatud tükki „Mee hind” tunnustati Tartus koos Draama festivaliga peetud Balti teatrifestivali võistluskava parimaks teoseks.

Rahvusvahelise žürii liige Julia Kleiman Peterburist polnud „Mee hinna” kiitmisega kitsi. „See näitemäng ja lavastus jutustab tänasest taluelust ja väikestest argistest probleemidest, kuid nende kaudu avaneb nüüdisaegne poeetiline elukäsitlus,” sõnas Kleiman Tartus nähtud lavastuse kohta. „Näitlejad kõnelevad olustiku ja väga heade rollide kaudu ajatutest väärtustest.”

Baltikumi teatrite võistluskava ennast pidas Kleiman mõttekaks ja huvitavaks. „Balti riikide kultuurimaastik pole mingi kunstlik ruum. Sellisel festivalikaval on oma väga hea kontseptsioon, kuna seal näidatakse just uut näitekirjandust, mis Balti riikides on viimasel ajal tekkinud. Kavas olnud lavastused polnud küll tasemelt võrdsed, oli kaks tööd,

Ugala mehed Martin Mill, Tanel Ingi, Aarne Soro ja Meelis Rämmeld

Foto: Jaanus Laagraküll / Ugala

mis oma tasemelt ära langesid, üks Lätist ja teine Leedust. Aga parimad lavastused olid oma kunstitaseme poolest väga väärivad.”

Paraaduse vältimine

Ott Aardami „Mee hind” tuli Ugala lavale 19. veebruaril 2011 ja seal mängivad Tanel Ingi, Meelis Rämmeld, Aarne Soro ja Martin Mill.

26 parimast Eesti teatri lavastusest koosnenud kava, mille oli kokku pannud kuraator Anu Lamp, käis vaatamas umbes 6000 tartlast ja linna külalist. Lisaks toimus muudki üritusi.

Ka Eesti teatri kava jälginud Kleimani meelest oli see huvitav tänu paraaduse vältimisele. „See on väga hea, et kava ei püütud koostada tugevatest traditsioonilistest tük-

kidest, vaid oli erinevaid eksperimente, sõltumatuid noorteprojekte, noori lavastajaid,” arvas Kleiman. „See festival andis ausa ja mitmekesise pildi nüüdisaegsest Eesti teatrist, mul oli märksa huvitavam kui kolm aastat tagasi. Olen festivalikorraldajatele väga tänulik, et sain näha koolitööd, mida teeb oma tudengitega Tiit Ojasoo. Väga huvitav on jälgida

noore lavastaja Uku Uusbergi lavastusi. Tema „Kuni inglid sekkuvad” Draamateatris on staatiline, kuid Vanemuises tehtud „Karjäär” on elav lavastus, kus näitleja mängib väga huvitavat tragikoomilist tegelast.”

Eraldi tõi Kleiman esile Saueaugu teatritalu külastamise, tema arvates on selline teatritegemise viis enne-

olematu. Nähtud Kruusvali näitemängu „Tasandikkude helinad” ta aga kõrgelt ei hinnanud. „Meil oli vaidlus eesti kolleegidega, kes näitemängu kaitsesid, minu meelest on see stampidest koosnev teos. Aga Saueaugu külastamine kujunes mu jaoks iseenesest üllatavaks ja meeldivaks elamuseks. Midagi sellist pole ma kusagil näinud.” Kleiman on Peterburi teatriakadeemia õppejõud ja Ameerika teatrist rääkiva raamatu autor.

Draama festivali eelarve oli kokku 160 000 eurot, millest 100 000 tuli kultuurkapitalilt, 27 000 oli Tartu linna toetus ja ülejäänud festivali omatulu.

Järgmise aasta Draama kuraatoriks kuuluti teatrikunstnik Iir Hermeliin. ●

BALTI TEATRIFESTIVAL

Auhinnad

Suurepärase lavastajatöö:

- „Löpp”, Läti Rahvusteater
- Suurepärase muusikaline kujundus: „Luuleliblikas”, Läti Pilditeater
- Suurepärase ansamblimäng: „Öitseng”, Eesti Draamateater
- Suurepärase visuaalia: „Löpp”, Läti Rahvusteater
- Parim lavastus: „Mee hind”, Ugala teater

Karm Korea „Pieta” pälvis Venetia festivalil Kuldlõvi

Film

Korea kultuslavastaja Kim Ki-duki kõrval rabas trofeesid film saientoloogia algusajast.

Andres Laasik
andresl@epl.ee

Korea film „Pieta” võitis tänavuse Venetia filmifestivali võistluskava ja tuntud filmilavastaja Kim Ki-duki sai laupäeva õhtul peetud tseremoonial kätte ihaldatud Kuldlõvi.

Festivali teiseks suureks võitjaks sai ameeriklane Paul Thomas Andersoni „Meister” („The Master”), mis räägib saientoloogiaaliku algusajast ja tõi Andersonile parima lavastaja Hõbelõvi auhinna. Filmis mänginud Hollywoodi staarid Philip Seymour Hoffman ja Joaquin Phoenix pälvisid aga parima meesnäitleja tiitli. Kim Ki-duki armastusest

Kim Ki-duki oma Kuldlõviga

Foto: Reuters/Scanpix

ja kättemaksust rääkiv „Pieta” pole kriitikute arvates mingi kerge teos: vägivalda täis kaardrite vaatamine võib kujuneda tõsiseks katsumuseks.

Žürii esimees, Hollywoodi produtsent Michael Mann selgitas Hollywood Reporterile, et otsus sündis kompromissitulemusena. Kuna Kuldlõvi saanud filmi näitlejaid pole

Venezias tavaks auhinnata, siis valis žürii Andersoni „Meistri” parima lavastajatöö auhinna, et pärjata veel näitlejad.

Tänavustest Venetia festivali linatööstest tekitas meedialainetuse austerlase Ulrich Seidli film „Paradiis. Usk”, mis ärritas Itaalia kristlaste ringkondi, sest väidetavalt kasutas naispeategelane avameelses stsee-

nis krutsifiks sobimatul moel. „Paradiis. Usk” võitis festivalil kõrast hoolimata – või just tänu kõrastele – žürii eripremia. Kriitikud tõstsid aga esile peategelast kehastanud näitleja Maria Hofstaetteri suurepärase tööd. Parima naisnäitleja auhind läks sellest hoolimata Israeli näitlejannale Hadas Yaronile, kes mängis Rama Bursteini filmis „Täita tühik”. ●

VENEZIA FILMIFESTIVAL

Auhinnad

- Parima filmi Kuldlõvi: „Pieta”, Kim Ki-duk (KOREA)
- Parima lavastaja Hõbelõvi: „Meister”, Paul Thomas Anderson (USA)
- Žürii eripremia: „Paradiis. Usk”, Ulrich Seidl (AUSTRIA)
- Parim meesnäitleja: Philip Seymour Hoffman ja Joaquin Phoenix, „Meister”
- Parim naisnäitleja: Hadas Yaron, „Täita tühik” (ISRAEL)
- Marcello Mastroianni auhind noorele näitlejale: Fabrizio Falco
- Parim stsenaarium: Olivier Assayas, „Midagi on õhus”

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet teatab:

16. veebruaril 2009. a algatati keskkonnaministri käskkirjaga nr 233 Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu menetlus Lääne-Viru maakonnas Laekvere vallas asuva Luusika looduskaitseala kaitse-eeskirja kehtestamiseks. Keskkonnaameti poolt ettevalmistatud eelnõu dokumentide avalik väljapanek toimus 13. – 28. aprillini 2009. a Keskkonnaameti Viru regiooni kontoris ning Laekvere vallamajas.

Keskkonnaamet jätkab määruse eelnõu menetlemist ja sellega seoses on võimalik esitada eelnõu kohta täiendavaid ettepanekuid. Kaitseala eelnõukohane kaitsekord, tsonering ja välispiir menetlusprotsessi käigus muutunud ei ole. Eelnõuga saab tutvuda 10. – 23. septembrini 2012. a Keskkonnaameti Rakvere kontoris Kunderi 18 ja Laekvere Vallavalitsuses Salutaguse tee 2 Laekveres. Ettepanekud palun esitada triin.amos@keskkonnaamet.ee või Kunderi 18, 44307 Rakvere. Lisainfo telefonil 733 4163.

3. märtsil 2010. a algatati keskkonnaministri käskkirjaga nr 279 Uhaku maastikukaitseala piiride ja kaitsekorra muutmise menetlus. Ida-Viru maakonnas Lügane ja Sonda vallas paikneva Uhaku maastikukaitseala moodustamise eelnõu uuendatud dokumentide avalik väljapanek toimub 14. septembrist 28. septembrini 2012 Keskkonnaameti Viru regiooni Jõhvi kontoris (Pargi 15, Jõhvi 41537) ning Lügane ja Sonda vallavalitsuses. Vastuväiteid ja ettepanekuid kaitseala moodustamise kohta saab esitada kirja teel Keskkonnaametile (Aleksandri 14, Tartu 51004; ants.animagi@keskkonnaamet.ee) kuni 28. septembrini 2012. Kaitse-eeskirja avalik arutelu toimub 04. oktoobril 2012 algusega kell 13:00 Lügane Vallavalitsuses (Kiviõli tee 8, Lügane).

Lisainfo telefonil 733 4163.

HC KEHRA EUROSARJAS

Valitsev Eesti käsipallimeister HC Kehra alistas laupäeval EHF-i karikasarja esimese ringi kohtumisel võõrsil Balatonföredi KSA 25 : 24. Eilsel korduskohtumisel kaotas Kehra 22 : 27. **ERR**

US OPENI TENNISE MEHED JA NAISED

Õöl vastu täna kohtusid US Openi naisüksikmängu finaalis valgevenelanna Victoria Azarenka ja ameeriklane Serena Williams. Viimati kohtus paar olümpiamängude pool-

finaalis, kus tulemusega 6 : 1, 6 : 2 jäi peale Williams. Meeste üksikmängu finaalis mängivad tänabritt Andy Murray, kes võitis poolfinaalis tšehhi Tomáš Berdychit, ja serblane Novak Djokovic. **EPL**

ROCK VÕITIS VALMIERAT

Tartu Ülikool/Rock jätkas treeningmänge Lätis ja võitis taas samuti hooajaks valmistuvat Valmiera BK-d. Pärast korviderohket avapoolaega, mille TÜ/Rock võitis 40 : 37, oli lõppskooriges 71 : 54

TÜ/Rocki kasuks. Joosep Toome oli meeskonna parim 21 punktiga. TÜ/Rocki ettevalmistused jätkuvad järgmisel nädalavahetusel toimuva Kasztelan Basketball Cupi turniiriga Poolas. **ERR**

Anett Kontaveit saavutas USA-s elu parima tulemuse

Tennis

US Openi noorteturniiril teiseks jäänud Kontaveidi edu polnud tegelikult üldse üllatuslik.

Jaani Jürine
sport@epL.ee

Mäletan, kuidas 2008. aasta lõpus arutasime kolleegidega Eesti Päevalehe sporditoimetuses, keda noortest sportlastest tasuks aastalõpulehes esile tõsta. Kandidaate polnud just palju. Nimetasin lõpuks Anett Kontaveidi nime, mis pani teised spordiajakirjanikud kulme kergitama.

Toona oli alla 13-aastane tennisitudruk alles tundmatu. Kuna Anett oli koos ema Ülle Milgiga USA-s turneel, tegin temaga esimese intervjuu meili teel. Järgmiseks kohtusime juba kevadel Tallinnas, intervjueritava kõrval istus ema Ülle. Nagu peabki.

Nüüd enam ei küsita, kes on Anett. Nüüd küsitakse, kui kaugele ta jõuda võib.

Enam ei küsita, kes on Anett. Nüüd küsitakse, kui kaugele ta jõuda võib.

Aiman juba ette, kuidas Eesti meedia nimetab Kontaveidi edu ajalooliseks. Ise ei tahaks ma sedasorti liialdust kasutada, sest 16-aastane Anett hakkab noorteturniiridest juba üle kasvama. Ta võitis eelmise aasta lõpus Floridas Orange Bowli, mida peetakse maailma kõige esinduslikumaks noorteturniiriks. Tänavu jõudis Anett juunioride konkurentsis poolfinaali nii French Openil kui ka Wimbledonis. Järelikult polnud edu US Openil enam mingi üllatus.

Kindlasti kuulub Anetti tähelepanu järgmisel aastal juba suuresti naiste turniiridele. Meie praegune esimängija Kaia Kanepi võitis ju French Openi juunioride turniiri 2001. aastal kuueteistkümnese ja too hooaeg jäi Kaiale noorte hulgas ka viimaseks. Esimese eestlasena võitis suure slämi sarja noorteturniiri Toomas Leius Wimbledonis 1959. Tema oli siis 17-aastane.

Ladusareng

Sel suvel kuulsin mõndaegi ettevaatlikku hinnangut, nagu oleks Anetti areng takerdunud. US Openi järel tuleks kõigil skeptikuil oma arvamust muuta. „Anetti senine areng on olnud ladus, suurte jõnksudeta. Teine küsimus on, kuidas see edaspidi kulgeb,” sõnas Anetti ema, tennisitreener Ülle Milk.

„Vanasti olid kaod suuremad. Paljud tüdrukud loobusid tennisest koos noorteklassist välja kasvamisega. Ka naised seas oli loobujaid arvukalt. Täna on konkurents märksa kõvem. Et naismängijate seas tippu jõuda, selleks läheb peale kõva töö vaha veel paljusid omadusi,” lisas ta. Pole raske oletada, mida Milk selle all mõtleb. Eks ikka isiksust, raudkõva psüühikat, sitket tervist ja kindlasti õnne.

On Anettil need omadused olemas? Ühes oma esimestest intervjuudest märkis noor tennisitudruk, et talle meeldib hirmsasti võita, nii mängu kui ka turniiri. Peeter Lamp, Eesti Davise karikameeskonna kapten ja treener, on tähele pannud, et enamik Anetti ealisi tüdrukuid tunneb end paremini tagumistel väljakutel, kus nad on tähelepanust eemal. Otsustavaim mängu võidavad nad kehvemini kui

16-aastane Anett Kontaveit on teel tennisemaailma tippu.

Foto: Reuters/Scanpix

esimestes ringides, kus pingepole veel suur.

„Anettiga on vastupidi. Just otsustavates mängudes on ta hea. Talle meeldib mängida peaväljakul ja olla fookuses,” ütles Lamp. „Anetti loomuses on hoog ja lennukus, pealtvaatajad annavad ta mängule juurde.”

Pikk tee minna

Üks naiste tennis nimekamaid treenereid, praegu Maria Šarapovat juhendav rootslane Thomas Högstedt, kes käis eelmise aasta hilissügisel Tallinnas Kontaveiti üle vaatamas, tundis

neiu arengu üle rahulolu, kiitis keskkonda ja seda, et Anett on noore treeneri Märten Tamla hoole all heades kätes.

Högstedt, kes aastaid tagasi nõustas ka Kontaveiti ja Kanepit, rõhutas veel, et meie kaks edukamat praegust naistennisisti on erinevad mängijaisiksused. „Anettil on pikk tee minna. Praeguses vanuses ei tee kunagi ette, kuidas edasine areng kulgeda võiks,” sõnas ta.

Igatahes on Anettil tennisitippude ründamiseks ja meil tema mängudele kaasa elamiseks suurepärase stardipositsioon. ●

TURNIIR

Kontaveidi tee US Openi finaali

Esimese ring: Anett Kontaveit – Madrie Le Roux (LAV) 6 : 4, 6 : 3

Teine ring: Kontaveit – Alexandra Kiick (USA) 6 : 0, 6 : 7, 7 : 6

Kolmas ring: Kontaveit – Katerina Siniakova (TŠEHHI) 6 : 4, 6 : 4

Veerandfinaal: Kontaveit – Taylor Townsend (USA) 6 : 4, 6 : 4

Poolfinaal: Kontaveit – Victoria Duval (USA) 6 : 2, 7 : 6

Finaal: Kontaveit – Samantha Crawford (USA) 5 : 7, 3 : 6

Vollekoondis mängis end kaotustega üliiraskesse seis

Võrkpall

Kui Hollandile ja Belgiale 2 : 3 allajäämist võib veel normaalseks pidada, siis võrkpallikoondise 2 : 3 kaotus Iisraelile oli tõeline šokk.

Eile õhtul Belgia mängides esitasid eestlased varasematest päevadest korralikuma

partii, kuid ülioluline võit jäi jällegi tulemata. „Oleks pidanud 3 : 0 võitma, alguses saime ilusti minema ja võitsime kaks esimest geimi. Geimi algused olid väga ligadi-logadi, nad said kohe minema,” rääkis Eesti koondise diagonaalründaja ja Oliver Venno Vikerraadiole. Just geimide alguses kao-

tusseisu jäämine oligi eilse mängu iseloomulik joon. Kui teise geimi suutis Eesti veel enda kasuks keerata ja seisudest 19 : 22 ja 21 : 23 välja tulla, siis ülejäänud kolmes enam mitte. Otsustavas viiendas geimis spurtis Belgia ette 5 : 1 ja 10 : 4. Jõuti küll veel seisuni 10 : 12, ent see oli ka kõik. Viies

geim lõppes Belgia 15 : 10 võiduga. Kogu mäng läks seega Belgiale 3 : 2 (20 : 25, 23 : 25, 25 : 22, 25 : 20, 15 : 10).

Kolmandat järjestikust EM-i piletit jahtiva Eesti seis on nüüd ülimalt hapu, kuid õnneks veel mitte lootusetu. Reedel koduses Kalevi spordihallis algava valikturniiri teises pooluses tuleb kõik kolm vastast alistada kas 3 : 0 või 3 : 1, sellega oleks grupis käes vähemalt teine koht, mis viiks play-off'i ringi.

Grupivõidu ja EM-i otse-

pääsme jahtimiseks peavad ka ülejäänud kohtumised lõppema meile soodsa tulemusega. Esmalt tuleb aga lõpetada turniirist järeldused teha ja oma mängu kõvasti parandada. ● **Pärt Talimaa**

TABELISEIS

B-ALAGRUPP

1. Belgia 7 punkti
2. Holland 6 punkti
3. Eesti 3 punkti
4. Iisrael 2 punkti

Eesti jäi paraolümpial medalita

Paraolümpia

Eile lõppenud Londoni paraolümpial oli eestlastest viimasena võistlustules kuulitõukaja Jüri Bergmann. Head stabiilsust näidanud Bergmannil jäi vähe puudu kaheksa finalisti hulka jõudmisest. Tema teisel katsel tõugatud 12.09 oli väärt üheksandat kohta.

Eestlaste parimaks tulemuseks Londoni paraolümpial jäi seega Kardo Ploomipuu neljas koht 100 meetri seliliujumises, ühtlasi oli ta parim eurooplane. Oma Pekingi pronksmedali aega parandas Ploomipuu 2,05 sekundiga ja ka kuldmedal oli tal lähemal kui neli aastat tagasi. „Londoni neljandat kohta hindan kõrgemalt kui Pekingi pronksi. Kuna võitjal jäi maagilisest ühe minuti piirist üks sajandik puudu, siis on minu uueks eesmärgiks ujuda tiitlivõistlustel esimesena alla ühe minuti,” rääkis Ploomipuu. Sirly Tiik lõpetas oma sportlaskarjääri igati korraliku viienda kohaga kuulitõukes. Londoni paraolümpiamängude ülekaalukalt edukaim medaliriik oli Hiina. ● **Delfi**

Hamilton sai Monzas kindla võidu

Vormel 1

Vormel 1 Itaalia GP-1 võitis esikoha Monza ringrajal kvalifikatsiooni võitnud ja terve sõidu domineerinud McLareni juht Lewis Hamilton. Hamiltoni jaoks oli tegemist karjääri esimese võiduga kuulsal Monza ringrajal. Tema järel finišeeris Sergio Pérez Sauberiga, viimase poodiumikoha võttis MM-sarja juht Fernando Alonso. Kahekordne maailmameister Sebastian Vettel (Red Bull) ja Jenson Button (McLaren) olid sunnitud katkestama. Buttoni sõidukil tekkis probleem kütusesüsteemiga ja ta jäi seisma 32. ringil. Vettel pidi katkestama kuus ringi enne lõppu. Alonso jätkab MM-sarja liidrikoht. **Jüri Butšakov**

Täna Delfi Spordis: eilse SEBi sügisjooksu järelekaad pildis ja sõnas

BARUTO KAOTAS

Baruto sai Tokyos alanud sügis-turniiri Aki-basho avaringis kaotuse, jäädes tehnikaga yorikiri alla brasiillasele Kaiseile. Täna läheb ozeki Baruto vastamisi komusubi Aoiyamaga. **Delfi**

HUNDILT USA ÜLIKOOLOIDE REKORD

Margus Hunt blokeeris USA ülikoolide Ameerika jalgpalli liiga mängus Stephen F. Austini vastu kolmepunktilise väravalöögi. See oli Hundi karjääri üheksas väravalöögi blokeerimine,

millega ta püstitas USA ülikoolide rekordi. Lisaks on Hundil kirjas 15 eri blokki. Hundi ülikool Southern Methodist University alistab Stephen F. Austini 52 : 0. **Delfi**

VUELTA VÖITIS CONTADOR

Hispaania velotuuri võitis kokkuvõttes hispaanlane Alberto Contador (Saxo). 6. augustil dopingupruukimise tõttu kaheaastast võistluskeelust vabanenud Contadorile järgnesid kaasmaalased Alejandro Valverde (Movistar) ja Joaquim Rodriguez (Katusha). Sprinteritest osutus parimaks Valverde ning mägede arvestuses austraallane Simon Clarke (Orica). **ERR**

Jälle Serbia ehk homme hoiame põialt Iisraelile

Korvpall

Eesti pallimängijate teel suurte sekka seisab taas ees Serbia. Kas meil läheb ka seekord hästi?

Kristi Kirsberg, Tarmo Paju
sport@epi.ee

Laupäeva õhtul vaimustas Eesti korvpallikoondis kõiki toetajaid, kui alistas Euroopa meistrivõistluste valikmängus 88 : 81 aastal 2009 Vana Maailma finaaltourniiril hõbeda võitnud Serbia.

Triumf legendaarse treeneri Dušan Ivkovići käe all mängiva Serbia üle tähendas omakorda seda, et Eestil tärkas taas lootus pääseda 2013. aasta EM-i finaaltourniirile. Selleks peab koondis alistama homme Islandi meeskonna ja lootma, et Iisrael on parem Serbiast.

Ühtlasi on tegemist justkui déjà vu'ga täpselt 11 kuu tagusest ajast, kui Eesti jalgpallikoondis jahtis EM-i valikturniiril oma alagrupi teist kohta ja viimases voorus ei sõltunud kõik enam Eestist, vaid Sloveeniast, kes pidi oma vastase hoidma vähemalt viigi peal. Ja see vastane ei olnud keegi muu kui Serbia. 11. oktoobril 2011 sai Sloveenia Eesti abistamisega hakkama, kui alistas Serbia 1 : 0. Loodame, et 11. septembril 2012 on sama tubli ka Iisrael.

Loevad kõik tulemused

Kolmas koht grupis annaks Eestile kindla finaaltourniiri pileti. FIBA Euroopa pressisindaja Goranka Zlorubovic kinnitas, et alagruppides kolmandaks tulnud meeskondi võrreldes arvustatakse kõiki tulemusi.

„Kõik mängud lähevad arvesse. Esimene kriteerium, mille järgi otsustatakse järjekord kolmandaks tulnud meeskondade vahel, on võiduprotsent. Kui see on võrdne, on järgmine kriteerium meeskondade korvide vahe,” teatas Zlorubovic.

See tähendab, et Eesti pääseks alagrupis kolmandaks tulles kuue võidu ja nelja kaotusega kindlasti finaaltourniirile.

Kuuest kolmanda koha meeskonnast saab finaaltourniirile neli paremat, vähemalt B- ja C-grupis ei saa kolmanda koha omanik lõpetada parema võitute-kaotuste saldoga kui neli-neli. ●

Eesti koondise peatreener Tiit Sokk (ees vasakul) ei suuda tablool olevaid võidunumbreid vist isegi uskuda. Abitreeneri Andres Sõbra (keskel) näol on ajaloolise võidu järel siiras rõõm.

Foto: Siim Lövi

Tiit Sokk, peatreener

Mul on hea meel poiste üle, kes suutsid sellise kõva partii panna!

EM-I VALIKMÄNG

EESTI – SERBIA 88 : 81 (41 : 43)

Eesti: Kristjan Kangur 19, Gregor Arbet 17, Siim-Sander Vene 15, Reinar Hallik 14

Serbia: Nenad Krstić 20, Miloš Teodosić 16, Milenko Tepić 16, Nemanja Bjelica 11
Kahepunktivisked 60% – 53,7%, kolmepunktivisked 40,7% – 22,7%, lauapallid 37 – 37, blokid 5 – 1

KOMMENTAAR

Serbia alistamine kuulub suurvõitude hulka

Tiit Sokk

peatreener

„Mängud on olnud rasked, reisid pikad ja osal meestel rohkem koorumust, kuid laupäeval suutis meeskond end enam kui sada protsenti valmis panna. Tegime oma asjad rünnakul väga korralikult ära, kiirustamisi ei olnud. Reinar [Hal-

lik] tõmbas kolmestega ree peale ja siis hakkasid kõik tabama. Serbia alistamine kuulub suurvõitude hulka: meil ei ole kriteeriume, kes on väga tubli või supervõistkond, aga igal juhul oli see suur võit. Hea meel on poiste üle, kes suutsid sellise kõva partii panna! Nad näitasid, et on korvpallurid, tublid poisid.”

TULEVIK

Kuidas pääseb Eesti alagrupist edasi?

Esimene variant

Eesti võidab homme õhtul kodus Islandit ja Serbia kaotab Iisraelile. Siis on Eestil kuus võitu ja neli kaotust ning pääseks kindlasti nelja parima kolmanda koha tiimi hulka, kes lähevad järgmisel aastal peetavale finaaltourniirile. **Kas on alust loota?** Kindlasti. Kui meeskonnad esimest korda omavahel kohtusid, väljusid võidukatena just Eesti ja Iisrael. Iisrael on aga edasipääsu sisuliselt kindlustanud ega pea võitma. Serbiat oma kodus alistada on keeruline. Lisaks ei tohi Eesti koondis vääratada.

Teine variant

Kui Eesti meeskond võidab kodus kohtumises Islandit ja Serbia koondis võidab samuti koduväljakul omakorda Iisraeli, on nii Iisraelil, Serbial kui ka Eestil valiktsükli järel kirjas kuus võitu ja neli kaotust. **Kas on alust loota?** Ei, kahjuks mitte. Kuigi kolmel meeskonnal on kontodel võrdset võite ja kaotusi, on Eesti korvide vahe ülekaalukalt kõige kehvem: praeguse seisuga on Iisraeli saldo +52, Serbial +5 ja Eestil –47. Nii suuri võite üks ega teine pool ei võta.

Ragnar Klavan: kui türklased ei viitsi, tekib meil võimalus

Intervjuu

Gunnar Lehest
ISTANBUL

Koondise kapten Klavan peab türklasi kiireteks ja agressiivseteks, hea mängu puhul Euroopa tippmeeskonnaks.

●● **Ragnar, pärast kaheväravalist kaotust, nagu me Rumeeniast saime, vaadatakse tavaliselt esimesena kaitseliini poole. Mis juhtus?**

Midagi suurt ei juhtunudki. Kumbagi väravat ei saa otseselt kellegi kaela ajada. Esimene oli kogu meeskonna poolt väheke hiljaks jäämine. Kõik oleksime saanud midagi teha, et seda ära hoida.

●● **Kaotasite hetkeks valvsuse? Võin enda seisukohalt öelda, et mina ei kaotanud, aga see pall tuli avavärava puhul nii ootamatult, võttis [Igor] Morozovi jalast teistpidi vindi sisse, keeras minu ja [Sergei] Pareiko vahelt läbi ja läks Taijo [Teniste] juurde. Tagantjärele mõeldes kedagi süüdistada küll ei saa.**

●● **Tunned sa kaptenina sellistes olukordades endal suuremat vastutust?**

Kindlasti. Kui meeskonnal on raskem hetk, peab kapten mängijatesse indu süstima. See on asi, mis minult kui mängijalt võtab rohkem energiat. Varem ääre peal olles võisid rahulikult omi asju ajada, aga kapten, eriti veel keskkaitses, peab vaatama kogu tervikut: et kõik liinid oleksid korras juba ründajatest peale ning me liiga laiali ei läheks.

●● **See on siis tösi, et kapten saab midagi rohkem ära teha kui teised?**

Üldiselt jah, kaptenilt oodatakse natuke rohkem. Mingil hetkel pead sina vastutuse enda peale võtma.

●● **Oled sa nüüd kapteni rolli täielikult sisse elanud või on amet veel võõras?**

Ma ei ütleks, et võõras, aga seal on kindlasti mingeid nüansse, mida ma pean veel õppima.

●● **Homme kohtute Türgiga, kellega ka sina oled korduvalt mänginud. Mis mulje nad on sulle jätanud?**

Kiired ja agressiivsed. Aga on ka esinenud, et kui nad kõik ei viitsi, tekib meil võimalus. Nad võivad Eestit võtta mingil hetkel lihtsama vastasena, mis on meie jaoks ainult hea. Aga kui nad ikka sajabrotsendi-

Foto: Leonid Nikolajev

lisliselt mängivad, on nad Euroopa tippmeeskond.

●● **Kas pärast eelmist tsükli on meil põhjust oodata sama edukat aastat?**

Päris nii ei saa ka mõelda, et me teiseks lõpetaks ja edasi läheks. Aga samas ei taha ka, et inimeste ootused ainult kahe võiduga Andorra üle piirduvad. Me oleme meeskond, kes suudab heal päeval kõikidega mängida ja kõiki üllatada. Aga selleks peame olema sajabrotsendiliselt keskendunud. ●

MM-I VALIKMÄNGUD

Esimene ring Euroopa tsoonis

A-grupp: Horvaatia – Makedoonia 1 : 0 (0 : 0), Wales – Belgia 0 : 2 (0 : 1), Šotimaa – Serbia 0 : 0 (0 : 0)

B-grupp: Malta – Armeenia 0 : 1 (0 : 0), Bulgaaria – Itaalia 2 : 2 (1 : 2), Taani – Tšehhi 0 : 0 (0 : 0)

C-grupp: Kasahstan – Iirimaa 1 : 2 (1 : 0), Saksamaa – Fääri saared 3 : 0 (1 : 0)

D-grupp: Eesti – Rumeenia 0 : 2 (0 : 0), Andorra – Ungari 0 : 5 (0 : 2), Holland – Türgi 2 : 0 (1 : 0)

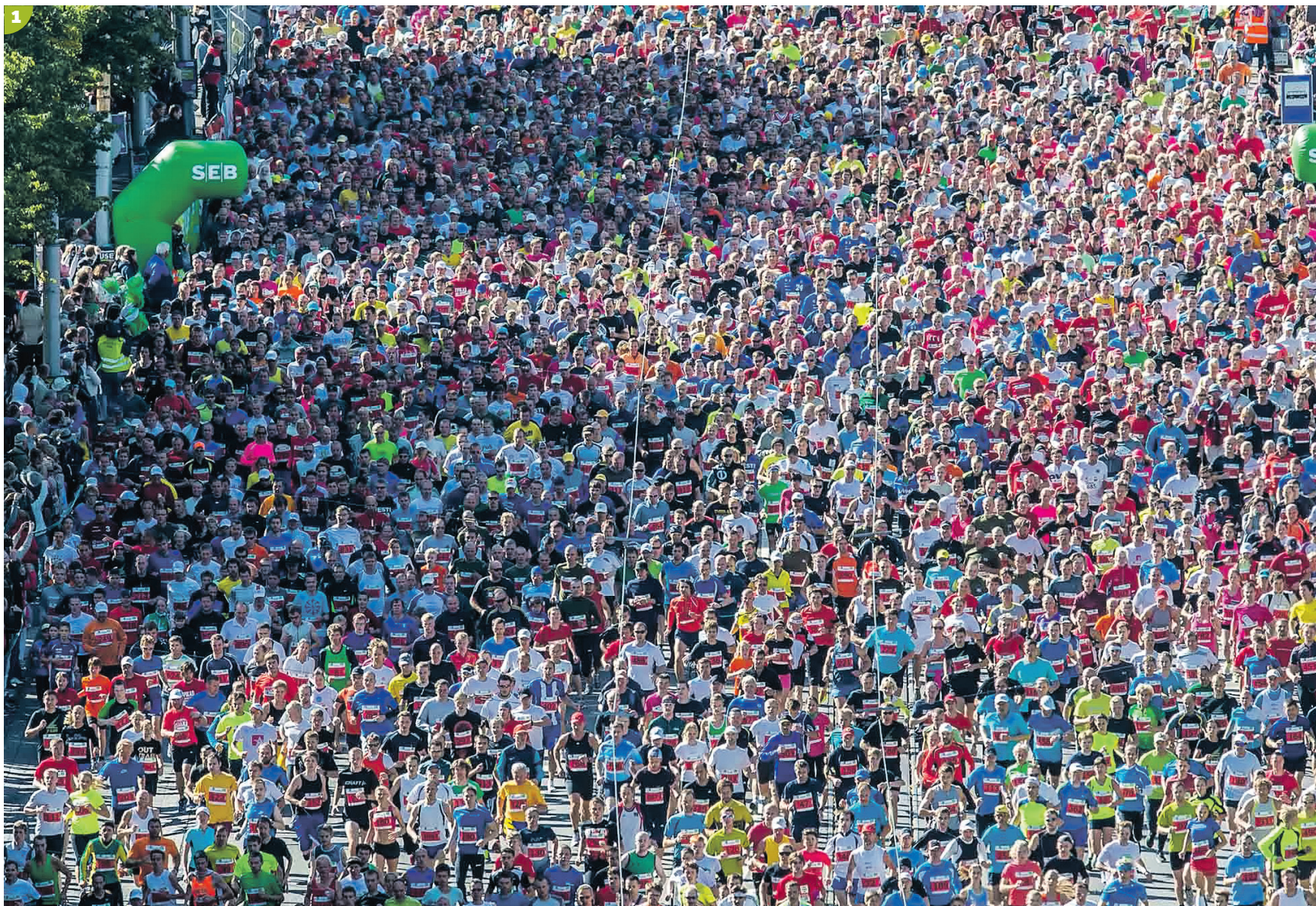
E-grupp: Sloveenia – Šveits 0 : 2 (0 : 1), Albaania – Küpros 3 : 1 (1 : 1), Island – Norra 2 : 0 (1 : 0)

F-grupp: Venemaa – Põhja-Iirimaa 2 : 0 (1 : 0), Aserbaidžaan – Iisrael 1 : 1 (0 : 0), Luksemburg – Portugal 1 : 2 (1 : 1)

G-grupp: Liechtenstein – Bosnia ja Hertsegoviina 1 : 8 (0 : 4), Leedu – Slovakkia 1 : 1 (1 : 1), Läti – Kreeka 1 : 2 (1 : 0)

H-grupp: Montenegro – Poola 2 : 2 (2 : 1), Moldova – Inglismaa 0 : 5 (0 : 3)

I-grupp: Gruusia – Valgevene 1 : 0 (0 : 0), Soome – Prantsusmaa 0 : 1 (0 : 1)

Vaata videot digilehest

●●● ajaleht.epl.ee

Nutitelefoni omanikud, vaadake videot

- 1, 4- Tallinna linnatänavatel peetud jooksupäev kinnitas, et huvi tervisespordi vastu on endiselt suur – osavõtjaid oli ligi 17 000.
- 2- Tallinna maratoni kaksikvõit läks ikka Kenyas: võitis John Kirui, teine oli Hosea Kiplagat.
- 3- Tallinna maratoni kuendana lõpetanud Kristo Reinsalu emotsioon finišisse jõudes nätab, kui raske rajal tegelikult oli.
- 5- Pere kõige väiksemad läbisid distantsi koos emadega vankris.

Fotod: Cristo Neemre, Tanel Meos, Eva Ligi

ARVAMUSED

Viljar Vallimäe, 2:21.27

maratoni kolmas, Eesti meister

Üksi oli raske joosta. Algusest peale pidin üksinda tööd tegema. Pirita poole minnes oli päris kõva tuul vastu. Kilomeetriajad olid seal lahjemad, samas tagasi tulles oli jälle tuul tagant. Üksi oli raske, maratonis võiks ikka keegi olla, kellega saaks grupis tööd teha. Kuid sellise riski võtsin, et läksin üksi eest ära. Lõpus tahtsid säärelihased krampi minna, aga midagi väga hullu ei olnud. Pidasin vastu. Küll aga ma ei uskunud, et suudan nii raskel rajal isikliku tippmargi joosta.

Ühe maratoni kavatsen tänava kindlasti veel joosta, 28. oktoobril tahaksin siiski Frankfurdis 2.18 või juba MM-i normi 2.17 joosta. Pavel Loskutovi Eesti rekordile 2.08 ma veel ei mõtle. Tuleb ikkagi samm-sammult minna. Unistada ikka võib, aga realsuses tuleb vaikselt võtta.

Prit Lehismets, 2:36.37

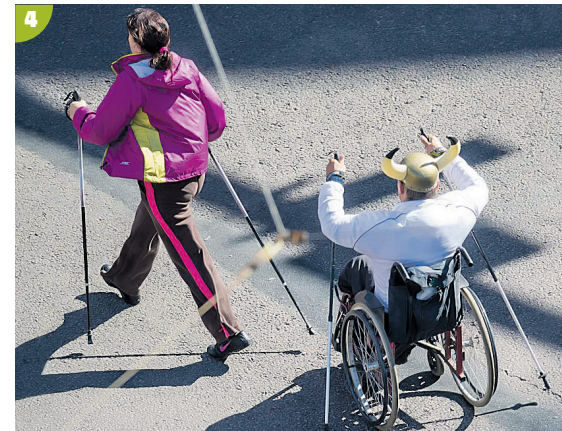
maratoni seitsmes, Eesti korvpallikoondise füsioterapeut

Esimese ringi keetsin, teise kannatasin ära. Eesti meistrivõistluste neljas koht ei olnud minu jaoks üllatus, läksingi aega 2.40 püüdma. Esimese ringi keetsin ära ja teise kannatasin ära. Väga suurt raskusetunde ei tekkinudki. Oleks ma teadnud, kui raske oli minu ees jooksnud Kristo Reinsalul, oleks ehk veel gaasi juurde pannud. Kuid samas hakkasid ka mul endal kaks-kolm kilomeetrit enne lõppu krambid tekkima.

Arvamusi kogunud Karl Rinaldo

Päikeselisel jooksupäeval pani end proovile 17 000 spordisõpra

Sügisjooks. Eilne päev kulges Tallinnas jooksutähe all. Raske oli leida inimest, kellel mõni hea sõber või tuttav ei oleks jõukohast distantsi ette võtnud. Mati Lillialliku tosina aasta eest välja käidud mõte korraldada pealinnas sügisjooks on kasvanud suureks spordipeoks. Seekord sai kas 10 kilomeetri jooksu või kepi-kõnni distantsi, maratoni või poolmaratoni lõpuaja kirja kokku peaaegu 17 000 spordisõpra.

TULEMUSED

TALLINNA MARATON

Üldarvestus

1. John Kirui (KENYA) 2:15.21
2. Hosea Kiplagat (KENYA) 2:18.57
3. Viljar Vallimäe (SPORTKESKUS.EE) 2:21.27
4. Kaupo Sasmin (SPORTKESKUS.EE) 2:26.53
5. Teemu Toivonen (SOOME) 2:33.12
6. Kristo Reinsalu (STAMINA SK) 2:36.06
7. Prit Lehismets (STAMINA SK) 2:36.37

8. Sergei Tšerepannikov (STAMINA SK) 2:37.53
9. Andrus Lein (RAKVERE KJK VIKE) 2:38.41
10. Vjatšeslav Košelev (KJK KALEV SIL-LAMÄE) 2:40.10

Naiste arvestus

1. Evelin Talts (STAMINA SK) 2:45.02 (üldkoht 15.)
2. Egle Mätas (TÜ ASK) 2:57.03 (40.)
3. Liis-Grete Arro (STAMINA SK) 2:59.15 (43.)

SÜGISJOOKSU POOLMARATON

Üldarvestus

1. Iik Girgensons (LÄTI) 1:06.32
2. Mohamed Hajjy (MAROKO) 1:08.41
3. Kaur Kivistik (TARTU KALEV) 1:09.12
4. Julius Kiptoo (KENYA) 1:09.19
5. Juri Vinogradov (VENEMAA) 1:10.01
6. Aki Nummela (SOOME) 1:10.27
7. Miika Takala (SOOME) 1:10.35
8. Taivo Püi (SPORTKESKUS.EE) 1:11.17
9. Ando Õitpuu 1:14.52

10. Jaanus Kallaste 1:16.19

Naiste arvestus

1. Ilona Marhele 1:16.39 (üldarvestuses 11.)
2. Leila Luik (TÜ ASK) 1:17.59 (16.)
3. Margarita Plaksina (VENEMAA) 1:18.39 (18.)

SÜGISJOOKSU 10 KM

Üldarvestus

1. Tiidrek Nurme (TÜ ASK) 30.06
2. Nikolai Vedehhin (TÜ ASK) 31.12
3. Allar Lamp (TÜ ASK) 31.16
4. Marius Dilunas (LÄTI) 31.34

5. Roman Fosti (STAMINA ARCOTRANS-PORTI TIIM) 32.37
6. Jan Õiglane (EMÜ SK) 32.38
7. Ivar Ivanov (KJK LÖUNALÖVI) 33.10
8. Kenny Kivikas (TÜ ASK) 33.26
9. Argo Jõesoo (EMH) 33.36
10. Thomas Sandvall (SIF) 33.54

Naiste arvestus

1. Rasa Drazdauskaitė (LEEDU) 35.10 (üldarvestuses 15.)
2. Liina Luik (TÜ ASK) 36.20 (26.)
3. Remalda Kergytė (LEEDU) 36.43 (33.)

SOLAR FILMS JA TASKA FILM ESITLEVAD
 ARMASTUS, REETMINE, OHVERDUS

ANTTI J. JOKINENI FILM SOFI OKSANENI
PUHASTUS

EESTI KEELES, VENEK. SUBTIITRITEGA!

Saal 1	16:15	18:55 (v.a. N)
Saal 2		11:35
Saal 6	18:55	(ainult N)
Saal 7	21:15	E - 22:00
A.Le Coq Sviit	18:30	(v.a. N)

EGA NORMAALSENA HANGELASEKS EI SAA

PARANORMAN

KILJUDES HINNO

INGLISE KEELES, EESTI- JA VENEK. SUBT!

Saal 3	16:45
Saal 7	11:30 14:00 19:05 (v.a. E)

TÄMM REINOLD ULPSAK
 TOOMAS HUSSARI FILM
SEENELKÄIK
 KINODES 21. SEPTEMBRIST

"EXPENDABLES 2" LÕUJALT

NICOLAS CAGE
TÜTART PÄASTMAS

Saal 3	11:55
Saal 5	17:50 22:10 (ainult E-N)
Saal 6	13:55 21:50 (ainult R-P)

OLIVER STONE'I FILM
METS LASED
 KINODES 28.09.

NEID POLNUD
 KUNAGI AINULT
 ÜKS...

JEREMY RENNERT RACHEL WEISZ EDWARD NORTON
BOURNE'I PÄRAND

Saal 1	12:45 21:30
Saal 2	14:15 19:25
Saal 10	17:45 20:30
A.Le Coq Sviit	15:30 (ainult L-P)

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
 wap.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

KURJAST VAEVATUD	K12
Saal 5	13:15 15:30 20:00
ABRAHAM LINCOLN: VAMPIIRIKÜTT	
Saal 5 3D K14	22:10 (ainult R-P)
Saal 8 2D	17:00 19:20
PIMEDUSE RÜÜTLI TAASTULEK	MS12
Saal 6	18:25 (v.a. N)
TÄIELIK MÄLUVAHETUS	K12
Saal 6	21:50 (ainult E-N)
NT LIVE: KENTSAKAS JUHTUM	
KOERAGA ÕEISEL AJAL	MS12
Saal 7 (TEATER)	19:00 (ainult E)
HULL ISA	K14
Saal 8	12:00 14:30 21:40
NAABRIVALVE	K14
Saal 9	12:15 19:45
TED	K14
Saal 9	22:05
Saal 10	12:30 15:00

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00
 Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€. R-P pilet 21€

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

erinevus rikastab

TASUTA SEANSID 10. - 15.09. Lähemalt www.kino.ee

ARTIS
 KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
 MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

KES?
 peamunade film
 EESTI KEELES

PUHASTUS

Kuutõusu Kuningriik

KINO SÖPRUS

EUROPA CINEMAS
 MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

ÄRA KAOTA LOOTUST

10.09	Kes? Pesamunade film - eesti keeles	09:30 10:20 11:15 15:40 16:20
	Pulkson on hädas - eesti keeles	10:30 11:15
	Minu õelapsed üksinda kodus - eesti keeles	12:00
	Puhastus	13:15 15:30 19:50
	Üks elu	13:40
	Kuutõusu kuningriik	17:15 22:00
	Erinevus rikastab: Laramie projekt	18:00
	Vuosaari	19:05
	Vennaksed	21:35

10.09

Vuosaari	17:00
Ära kaota lootust	19:30
Hoorade hiilgus	21:30

Vaata kino Söprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Pelgulinna Sünnitusmaja Toetusfond kutsub

Aita talent koju!

SIPAP-aparaat aitab enneaegsetel lastel hingata. Iga elu on hindamatu. Anname koos väikestele talentidele täisväärtusliku lapsepõlve!

Helistades annetusnumbril 900 6000 annetat 5 eurot
 Helistades annetusnumbril 900 6100 annetat 10 eurot

Tee annetus või hakka püsiannetajaks: 10220049001018, SEB
 221014760940, Swedbank

emt Elion

Eesti Päevaleht

aitaalustadaelu.ee

IMBI PAJU

SOOME LAHE ÕED

VAADATES TEISTE VALU

Sügav inimlik teos Eesti ja Soome naistest, kes püüdsid sõda ära hoida. Austusavaldus inimsusele.

Esmaesitlus 4. augustil 2012 Võtikvere XIII raamatuküla peol, algusega kell 12, kus president ja kirjanikud jutustavad „Maa ja linna lugusid“.

„Ajalugu pole midagi muud kui inimese elu.“

Imbi Paju, kirjanik/režissöör.

Saadaval raamatupoodides.
 Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klientidug@lehed.ee

Eesti Päevaleht

Eesti Kontsert
hooaja peatoetaja
emt

Kontserdinädal
10.–16. september

Uusa Muusika Päev

10. september kell 12
Estonia kontserdisaal
uue hooaja kontserdipiletid
kuni 30% soodsamad
tasuta tervituskontserdid
palju üllatusi koostööpartneritelt

Soodusmüük kestab
16. septembrini

Piletid müügil
Eesti Kontserdi kassades
Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis,
Piletimaailma ja Piletilevi
müügikohtades

R 14. IX kell 19 Vanemuise kontserdimaja
Vanemuise kontserdimaja ja
Vanemuise Sümfooniaorkestri
hooaja avakontsert
L 15. IX kell 19 Estonia kontserdisaal
Antonin Dvořák
"Stabat mater"
Magdalena Risberg (sopran, Rootsi)
Katarina Giotas (metsosopran, Rootsi)
Seok Be Ha (tenor, Korea)
Krisjanis Norvelis (bass, Läti RO)
Vanemuise Sümfooniaorkester
Vanemuise ooperikoor
Tartu Noortekoor
Dirigent Paul Mägi
Koostöös Vanemuise teatriga

Paul Mägi

SALVA Eesti Kontserdi suurtoetaja

Tallinn 614 7760
Tartu 737 7537
Pärnu 445 5800
Jõhvi 334 2000

www.concert.ee

NORDECON

Elion
Vabadus nautida

Jazzkaare tähtsündmus

CHICK COREA TRIO
18 Grammit!

Chick Corea, Christian McBride & Brian Blade

14.11 19:00 NOKIA KONTSERDIMAJA / PILETID SOODSAD 16. SEPTEMBRINI!
Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades. Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee. www.jazzkaar.ee

ERGO ●●● EestiPäevaleht MY CITY HOTEL TALLINN ***** LENNAPARTNER ESTONIAN AIR TALLINK InfoAuto Inktprint

TALLINNA LINNATEATER

Maailmale nähtamatud pisarad
14., 15. septembril 19.00

Ma armastasin sakslast
20., 24. septembril 19.00

Meie, kangelased
19., 20. oktoobril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Söeturstuse OÜ
Lugupidetud firmad ja eraisikud!

Müügil sorteeritud kivisüsi
mark "D" 50-100 mm.
HINNAD SOODSAD, KOHALEVEDU ÜLE EESTI GARANTEERITAKSE.
Tel. 5346 2500, 5346 2505

TIPOLIIN KINNISVARABÜROO
VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME
TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrektne vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- Konsultatsioon tasuta!

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Müük

- Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuud. Info 509 2933.
- Saetud, lõhutud küttepuud: lepp, kask, sanglepp, saar, kuusk ja segapuud koostõppordiga. Tel 672 5338, mob 525 9433 Votikmetsa OÜ

Ost

- Reval Antiik ostab vanu maale, münte, kuld- ja hõbeesemeid, märke, mööblit, raamatuid, jms. Pakkuda võib kõike, mis tundub olevat vana. Müüriivahe 2, 6440747, 511 8825

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenuud.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Teenused

- KAARDIDENNUSTAVAD Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min www.ennustus.ee
- NÕUANDELIIN tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Roigasaiaid

ROIGASAIAD OÜ
www.roigasaiaid.ee

ROIGASAEDEDE valmistamine ja paigaldamine

tel 509 2933
info@roigasaiaid.ee

Kinnisvara

- Võtan rendile otse omanikult korteri, tel 508 9052.

Äriteenus

- Firkade likvideerimine www.likvideerimine.ee, tel 506 7151.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraadest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda. Lõhutud küttepuude müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.ee

TALLINNA KREMATOORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringelt kogu Eesti piires.

Tuhastamistatus soodsaima hinnaga.

Kõik matusteenused.

KAKS KABELIT ja PEIERUUMI
Suurim urnivalik Eestis.
Tel 623 8808 24h www.krematoorium.ee

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:
Helista 66 22 524 Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkast numbrit ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sinul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:
Helista 900 2626, peale sissejuhatuset vali kood 022. Kuula hoolega juhiseid. Sisesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:
Helista 900 2626, peale sissejuhatuset vali kood 022. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula sulle jätetud teateid. **TÄHELEPANU!** Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, tingimusel, et telefon on klahvidega ning toonvalimisega. Uued kuulutused ilmuvad ühel päeval laupäevast kolmapäevani Eesti Päevalehes. 9002626 eritariif 0.63 EUR / min. Teenuse osutaja: Indata OÜ.

Liin Tere

Naine meest

56/163/64 nooruslik naiselik lesk soovib tutvust sobivas vanuses intelligentse looduse ja kultuurihuvilise tervislike eluviisidega vaba härraga Tallinnast või lähiumbrusest. Abielumeestel ja seiklejatel mitte tülitada. 67801

Energiiline elujaatav tallinlanna soovib tutvuda sõltuvustevaba püsisuhtel eeldava mehega vanuses 70-75a. 67759

Kui sa pead kaubanduslikult välimusest olulisemaks nooruslikku sartsu ja pealehakkamist, austust ja lugupidamist, armastust ja romantikat, ning usud, et elu on võimalik ka väljaspool Tallinna. Siis oled just sina see, keda otsin. Olen 52a. naine. 67748

41a. vallaline lasteta naine tutvub püsisuhtel eesmärgil 40-50a. vallalise mehega, soovivalt kultuurihuvidega. 67821

Kuuekümnendates pensionär otsib oma ellu seltsilist-kaaslast. Armastan liikuda, kultuuri ja vahel ka reisimist. 67820

Pikemat kasvu endast ja teistest lugu pidav härra 65+, Teiega soovib tutvuda maj. kindl. mitmekülgsete huvidega naine Tallinnast. 67814

55a. lihtne mõistev töö käiv naine Sindist soovib leida head partnerit-sõpra kes oleks täiesti vaba ning kes sooviks pikaajalist romantilist suhet. 67811

57a. positiivse ellusuhtumisega iseseisev piisavalt mõistlik mitmekülgsete huvidega naine Tallinnast soovib leida rahuliku ja meeldivat meest sõbraks-kaaslasteks, kes hindaks teineteismõistmist, ausust ja hoolivust. 67803

60a. optimistlik ja heas vormis lesknaine soovib tutvuda härraga aastates 60-70. 67796

Väikest kasvu sale üksik proua soovib tutvuda härraga aastates 60-68 püsisuhtel eesmärgil. 67786

70/161/57 maj. kindl. lesproua Tallinnast otsib rõõmsameelset reisi-huvilist sõpra 70+a. Tallinnast või selle lähiumbrusest. Hea, kui omaksid autot. Suitsetajatel mitte helistada. 67782

Mitmekülgsete huvidega mat. kindl. lesk-vanaema Tartu lähistelt soovib tutvuda üksiku härraga vanuses 75-80a. Alkohoolikule ei tasu tülitada. 67781

Lesknaine Harjumaalt loodab leida kaaslasteks tervislike eluviisidega vaba ja heatahtlikku härrasmeest vanuses 60-65a. 67766

54/171 täidlane tasakaalukas brunett naine, kes tegeleb 24a. alternatiivvõrguga, soovib tutvuda mehega, kes ei suitseta ja ei liialda alkoholiga ning on reisihuviline. Armastan aiatööd, kodutööd. 67765

64a. nooruslik Lääne-Eesti naine otsib oma ellu meeldivat kaaslast vanuses 62-70a. 67761

Vaba 49a. naine tutvub vaba mehega vanuses 49-53a. Tartust või Lõuna-Eestist. 67760

Kui oled saatuse tahtel üksik jäänud karske mehine mees (lesk) aastates 70, siis ootaks sind oma ellu iseseisev tõsise ellusuhtumisega veel naiselik ja sale lesproua. 67758

Pikem soliidne mees vanuses 65+, kui olete maj. kindl. ja omate autot, elate Paides, Põltsamaal või Viljandis, teiega soovib tutvuda maj. kindl. üksindust tundev naine. 67750

Olen elurõõmus 47a. naine ja soovin tutvuda kuni 65a. mehega, kes on samuti elurõõmus ja lõbus. 67744

41a. naine otsib salasuhtel kuni 55a. toreda mehega. 67740

48/159/50 väikest kasvu sale optimistlik mitmekülgsete huvidega Tallinnast tootav vaba naine otsib oma ellu intelligentset endaga toime tulevat sobivas vanuses sõpra. Sobivusel püsisuhtel. 67735

65/161/53 maj. toime tulev lesproua soovib tutvuda tervislike eluviisidega heatahtliku vaba härraga Tallinnast või lähiumbrusest. Meeldivusel loome püsisuhtel. 67734

Mees naist

Vanem mees Tallinnast, hõivatud, soovib aeg-ajalt kohtuda saleda lühemat kasvu naisega vanuses kuni 45a. Nõus ka abistama. 67780

68a. vaba mees soovib tutvuda sobivas vanuses vaba naisega ei suitseta ja praktiliselt ei joo. 67829

40a. sale ja sihvakas 185cm pikk mees otsib endale elukaaslast, kellega sügisele vastu minna. 67828

34a. Järvamaa noormees soovib tutvuda lühemat kasvu 20-34a. vabade neidudega kooselu eesmärgil. 67826

58/182/70 mees ootab oma ellu kedagi endataolist lihtsat ja tavalist naisukest, Elan Mulgimaal ja olen täiesti tavaline vanaisa. Ilus ja rikas ma kahjuks ei ole. 67825

50a. optimistlik vaba mees Tartu lähedalt ootab kõnet 45-50a. vabalt naiselt. 67819

50+ Tallinna mees soovib tutvuda saledama rinnaka naisega. 67816

54/178/80 täiesti üksik elav mees Tallinnast soovib tutvuda kuni 50a. normaalse kehakaaluga rinnakama kena vaba naisterahvaga. 67807

46a. vaba mees Tallinna lähedalt ootab kõnet vabalt naiselt, kes ei ütleks ära püsisuhtel. 67805

57a. leskmees, talumaja järve ja jõe lähedal, otsib seltsilist. 67771

71/168/80 poolkarske kergelt paheline härrasmees otsib sobivas vanuses sõbrannat. 67767

Üksik jäänud vaba mees 46/184/82. Tulekul on pime ja nukker sügis, vaba ja sõbralik Lõuna-Eesti naine, võta ühendust, ehk leiame lahenduse. 67756

50+ pikemat kasvu tumeda peaga tervislike eluviisidega, ei seikle, vaba mees Tallinnast soovib tutvuda rinnakama kena korraliku 40-50a. vaba naisterahvaga. 67751

34a. Järvamaa noormees soovib tutvuda lühemat kasvu 20-34a. vabade neidudega kooselu eesmärgil. 67743

47a. Tallinna lahutatud mees soovib tutvuda püsisuhtel eesmärgil kuni 45a. naisega. Oma oma kodu. 67741

55a. pikemat kasvu sportlik pahedeta mees tutvub kuni 51a. naisega soovivalt Läänemaal püsisuhtel eesmärgil. Võib olla ka maalt. 67723

60a. mees soovib tutvuda endast noorema vaba naisega Tallinnast. Olen autojuht. 67722

54/178/78 Tallinnast tumeda peaga ja tervislike eluviisidega, täiskarsklane, tasakaalukas huumorimeelne ja täiesti vaba mees soovib tõsiselt tutvuda endast natuke noorema vaba korraliku naiseliku naisega. 67718

Leskmees, oma talumaja jõe ja järve lähedal, soovib tutvuda. 67708

64a. kõrgharidusega korralik mees tutvub samaväärsel 60-65a. saleda daamiga kooseluks. 67706

57a. sportlik pikemat kasvu härrasmees soovib tutvuda püsisuhtel eesmärgil kuni 52a. naisega Läänemaal. 67705

70a. mees soovib tutvuda vanema prouaga, kes vajab õrnust, hellust ja armastust. 67700

63a. üksik maj. kindl. pensionär soovib seltsiliseks-kaaslasteks sobivas vanuses aiandushuvilist naisterahvast. Vajadusel olen nõus vahetama elukohta. 67697

45a. Kesk-Eesti mees, vabaabielus, soovib salasuhtel naistega vanuses 40-55a. 67695

61/187/100 kõrgharidusega täies jõus sportlik pensionil mees otsib naist, kel huvideks aiandus, matkamine jalgrattastel. 67694

64a. mees Harjumaalt soovib leida elukaaslast nooruses 55-60a. 67688

Kenad armsad soovivalt brunetid täidlasemad Lõuna-Eesti prouad, ja ka mujalt, vanuses kuni 76a. Palun võtke ühendust kena armsa härrasmehega, kes soovib teid hoida ja hellitada. Kõos on parem. 67680

TELEVISION

ETV	KANAL 2	TV3
06.55 Terevisioon	06.00 Punased roosid*, 333/400	06.15 Beyblade: metallvõitlejad 1, 32
08.55 Gilmore'i tüdrukud, 20/22: Lorelai? Lorelai? (Gilmore Girls, USA 2007)	06.45 Joonissari Jetsonid	06.40 Minu väike poni
09.45 Terevisioon*	07.10 Pipi Pikksukk	07.05 Beyblade: metallvõitlejad 1, 32*
11.45 Maahommik*	07.35 Pispõnnide seiklused	07.30 Simpsonid 9, 18: See väike Wiggy
12.30 Komöödiasari ENSV: Õhumüük*	08.00 Reporter*	07.55 Kaunis Lola, 5*
13.00 Pehmed ja karvased*	09.00 Ettevaatust inglisa*, 135/194	08.50 Kirgede torm, 1460*
13.30 Lewis: Ussisugu (Inglise 2011)*	10.00 Talisman*, 55/100	09.50 Elu keset linna, 50*
15.00 Riigikogu sügishooaja avaistung	11.00 Kodus ja võõrsil*, 5324	10.20 Vaprad ja ilusad, 6300*
16.15 Gilmore'i tüdrukud, 20/22: Lorelai? Lorelai? (Gilmore Girls, USA 2007)*	11.30 Kukerpillid – 40. juubel koos Marko Matvere ja Ivo Linnaga*	10.45 Top Shop
17.00 Aktuaalne kaamera	13.30 Knight Rider	11.10 Omakohus*
17.10 Õnne 13 (Eesti 2003)	14.30 Südamed, 247/255	11.40 Faktuaalne kaamera, 1*
17.40 Südameasi: Perekondlik vahejuhtum (Heartbeat, Inglise 2003)	15.30 Punased roosid, 334/400	12.10 Kahjutasa 2, 4: Härra Pibb
18.30 Aktuaalne kaamera	16.30 Talisman, 56/100	13.00 Eesti otsib superstaari*
19.00 Ringvaade	17.30 Ettevaatust inglisa, 136/194	14.00 Nurjatud tüdrukud, 1*
20.05 Osoon	18.30 Kodus ja võõrsil, 5325	15.00 Vaprad ja ilusad, 6301
20.35 Meie inimesed: Janno	19.00 Reporter	15.25 Selline on elu!
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Sport	20.00 Vösareporter lõputuur	16.25 Kaunis Lola, 6
21.40 Välisilm	20.35 Saladused	17.25 Kirgede torm, 1461
		18.30 Kõige naljakamad koduvideod
		19.00 Seitsmesed uudised
		19.30 Omakohus

22.10 Välisilm esitleb. Islamiterrorismi jälil (Sur la piste terroriosme islamique, Prantsuse 2012)
23.30 Pehmed ja karvased*
23.55 Südameasi: Perekondlik vahejuhtum (Heartbeat, Inglise 2003)*
00.45 Ringvaade*
01.53 ERR-i uudised

21.25 Meeleheitel koduperenaised: Kontakti loomine
22.25 Kaks ja pool meest: Piilaukude sõbrad
22.55 Jälgijätmata: *Voir dire*
23:55 Meedium: Suitsukahjustus
00:50 Raines: Tundmatu mees
01:40 Aiadetektiivid*: Ja ükski lind ei laula
02:30 Vösareporter lõputuur*
03:00 Reporter*
03:50 Kassid: Maksutermiinaator
04:20 Charlotte Linki romantika – Õdede maja* (Saksamaa 2002)

20.00 Ment, 1 UUSAADE!
21.00 CSI kriminalistid 12, 2
22.00 KINO3 SUUR FILM: Nagu öö ja päev (USA 2010). Komöödia
00.10 CSI kriminalistid 11, 16
01.08 TV3play.ee uudised
01.10 Vale jälgedel 2, 8: Jõululoos
02.00 Anarhia pojad 2, 11: Teenistus
02.50 Omakohus*
03.20 Seitsmesed uudised
03.50 Ment, 1*
04.35 Omakohus*
05.00 Seitsmesed uudised
05.30 Selline on elu!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2
07.10 Baleriin Angelina* **07.20** Kõige suurem sõber (ETV 1989)* **07.50** Konn ja sõbrad* **07.55** Aisopose teater **08.05** Reporterhiir Marvi Hämmer (Saksa 2007)* **08.35** Maa ja taeva vahel, 1/10 (ETV 2004) **09.00** Ringvaade* **09.36** ERR uudised **17.30** Saamueli internet (Eesti 2000) **18.00** Muumioru lood **18.20** Lammas Shaun **18.30** Lastetuba **18.45** Völukarussell **18.55** Tatonka lood **19.10** Ruff tegutseb **19.20** AK (viipekeeles) **19.30** AK (vn) **20.00** Vene draama 1814, 2/4 (Vene 2009) **20.45** Eestimaa kuulsad inimesed: Faehlmann (Eesti 2009) **21.00** Paksut ja vedelast (Inglise 2009) **21.28** Üks lugu: Muusik Tõnis Mägi **21.30** Üri Üdi klubid **22.25** Kinoklassika. Sügissonaat (Rootsi/Saksa 1978) **23.55** Vang nr 6, 1/17 (Inglise 1967) **00.53** ERR-i uudised

Kanal 11
06.10 Armastus või raha, 96 **06.55** Heartland* **07.45** Südamed, 246 **08.40** Doktor Oz* **09.35** Doktor Oz **10.30** Ellen* **11.25** Superlapsehoidja* **12.25** Top Shop **12.40** Miss Marple* (Agatha Christie's Marple, UK), 3/20 **14.30** Tee õnnele, 391 **15.25** Tee

õnnele, 392 **16.20** Heartland: Põrgu poole miili taga **17.20** Superlapsehoidja **18.15** Doktor Oz: Teejuht haiguste vältimiseks **19.05** Kodutunne **20.00** Ellen **21.00** Eelmise suve saladus 3 (I'll Always Know What You Did Last Summer, USA 2006) **23.00** Drag queenide võidujooks: Uus! **00.00** Reporter **00.50** Kodutunne* **01.35** Koduallutajad Colin ja Justin: Sina Jane, mina Tarzan **02.25** Heartland*: Põrgu poole miili taga **03.10** Doktor Oz* **03.55** Doktor Oz* **04.40** Koduallutajad Colin ja Justin*: Sina Jane, mina Tarzan **05.30** Reporter*

TV6
06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed suvesadamas. Nädalalõpp **09.30** Kodu keset linna 1, 17* **10.00** Kälimehed 2, 3 **11.00** Tehtud mehed (Made, USA 2001) **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 1, 18 **14.00** Farscape – kosmoses kaotsis 4, 72 **15.00** Malaysia , 6 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 1, 5* **16.30** Kutsuge Cobra 11 16, 1* **17.30** Rajalt maha 4, 2. Rajalt maha talvel – muusikal **18.30** Simpsonid 11, 7* **19.00** Clevelandi show , 16 **19.30** Kuidas ma kohtasin

tee ema 1, 6 **20.00** Moodne perekond , 6 **20.30** Simpsonid 11, 8 **21.00** KINOÕHTU: Reetur (Traitor, USA 2008) **23.10** Paljalt naljakas **23.40** Puhastaja 2, 3 **00.35** Salatoomikud 5, 18 **01.30** Rammumeeste maailma karikasarj, 8* **02.30** Hommikuraadio **05.00** Kodu keset linna 1, 18* **05.25** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12
06.30 Rannavalve* **07.20** Hulljulged* **08.10** Teolt tabatud* **09.00** Reporter+ **10.00** Galileo* **10.30** Kõögikubjas* **11.00** Make It Funky!* (Make It Funky!, USA 2005). Muusikadokumentaal **13.00** Rannavalve **13.50** MacGyver* **14.45** Walker – Texase korralvur* **15.35** Teolt tabatud **16.25** Merepatrull: Kallis last **17.15** MacGyver **18.10** Walker – Texase korralvur **19.00** Tuvikesed*: Bundyd kohtus **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Kuldvillak: Uus! **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Kriminaalne Venemaa **22.30** Z-rühm, 14 **23.30** Hulljulged **00.30** Kaks ja pool meest **01.00** Tuvikesed **01.25** Tuvikesed **01.55** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Sa ei tohiks keskenduda vaid iseenese soovidele ja vajadustele. Peaksid ka teiste peale mõtlema – vaid siis saadab sind edu.

SÕNN Püüa aru saada, et nii kadedus kui ka armukadedus on lihtsalt sisemise ebakindluse ilmingud. Kui sa tead enda väärtust, ei hakka sa end kellegagi võrdlema.

KAKSIKUD Omand, omamine ja kasutamine võivad mingil viisil suurema kaalu saavutada. Suhete liinis seostuvad need sõnad aga sageli armukadedusega.

VÄHK Tunned, et senised arengud sind ei rahulda – tahad midagi suurt ja olulist korda saata. Ent paljudele jääb mulje, et oled millegi või kellegi peale vihane.

LÕVI Peaksid jälgima seda, et sa ei mässiks end mingisse intriigi või kahtlasesse ettevõtmisse. Päev ei sobi tähtsate otsuste vastuvõtmiseks ega lepingute sõlmimiseks.

NEITSI Tunnetad endas mineviku ja tuleviku süvenevat konflikti. Sul võib tekkida kiusatus midagi kiiruga ära teha – või siis otsida põhjendusi, miks seda teha ei saa.

KAALUD Mida vajad sina ja mida sinult vajatakse? Sinu kui ühiskonnaliikme ja sinu kui kordumatu isiku vajadused ei pruugi sugugi kokku langeda.

SKORPION Tunned, et keegi loodab sinu käest midagi, mida sa ei saa talle pakkuda. Kipud ennast ja ka teisi liiga tõsiselt võtma.

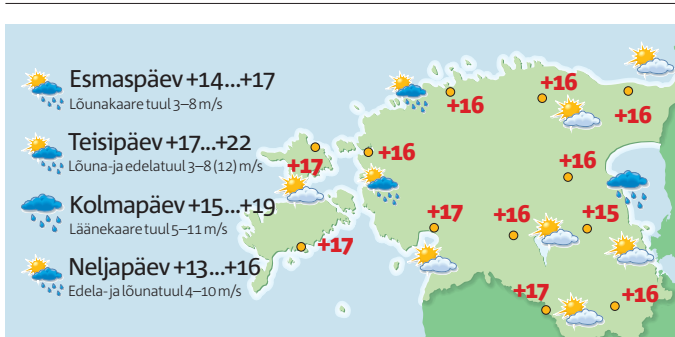
AMBUR Valitsev planeetide seis lükkab su elurattale kiire hoo sisse – isegi nii kiire, et võtab korraks pildi eest! Sulle meeldib jällegi reegleid rikkuda ning mässata kõikide ühiskondlike normide vastu.

KALJUKITS On selline tunne, et gaas oleks justkui põhjas ja samas käsipidur peal. Hoiad end tagasi, kuigi tahaksid tegutseda. Sa justkui ei usaldaks oma jõudu.

VEEVALAJA Igapäevane olme ja tüütud pisiasjad ajavad sind närvi, kuna oled pigem nautimise kui töö lainel. Võid olla tundlik eksootilise toidu suhtes.

KALAD Sinus on mängulist loovust ja eksperimenteerivat vaimu, mis ka teistel märkamata ei jää. Kohati võivad su ideed olla siiski liiga utoopilised.

ILM

RISTSÕNA

TÄHIST	TÜDRUKUTE MÄÄR	LUUISISU	TEADUS- KUNNA JUHT	... STUKOLKIN	TEGELANE "NUKITSA-MEHES"	ILU HINDAJA JA TAOTLEJA	VIJANDI-MAA VALD	MAITSETUNDETUS	SAKSA DV KINO-STUUDIO
VAALARASV	NAISENIMI	... VETEMAA	AHV	JUURDEKASV	AADLITITEL	AASTA	TSENTNER	ETEVÕTETE ÜHENDUS	
MEHEVEND									
AASTAAEG									
ALPUS									
SUU OSA									
KUKK									
EESTI KOH-TUMINISTER 1928. a.									
KÄMTI									
UNITED ARTISTIS									
OTSI-ANKUR									
IDA (Inglise k.)									
NOHU									
SPORDI-RAJATIS (vene k.)									
POOLLAHV GUINEA-... (riik Aafrikas)									
INGLISE K. ARTIKKEL									
KLOOSTRIS KATSEAJAL OLIJA									
KLOOSTRI-ELANIK									
...									
PARMASTO									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDOODID

- Naine mehele: „Ütle mulle midagi head.“ „Sa oled imeilus!“ „Ah, jäta nüüd...“ „Vabanda, halb nali...“
- Kui Mooses juute Egiptuse vangipõlvest päästis, jõudsid nad Punase mere äärde. Mooses palus Jumalalt abi ja kuulis vastuseks, et Jumalal on talle hea ja halb uudis. „Hea uudis on see,“ kostis taevast, „et ma teen nii, et meri lahku läheb, ning sina ja su inimesed saate läbi minna.“ „Ja milline on halb uudis?“ küsis Mooses. „Sa saad endale kaela kohtuasja keskkonnakahju tekitamise pärast.“
- Neiu juveeliiris: „Mulle meeldib väga see kaelakee, mis teil vitriinis on. Aga selle hind on kohutavalt kõrge...“ „Mis te nüüd! Vaadake kee kvaliteeti! Milline imekaunis töö!“ „Muidugi-muidugi, aga ikkagi liiga kallis. Aga äkki saaksime niimoodi kaubale, et ma maksan teile mitmes osas?“ „Mis siis ikka. Teeme nii, et te maksate mulle kolmes osas kolme kuu jooksul.“ „Tegetikult tahtsin ma teile küll pakkuda, et maksan kaks korda nädalas kahe kuu jooksul.“

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

7	9			5	
8		2		3	
			8	2	
6	1	3		7	
5				8	
4		8	2	5	
	5	9			
	4		3		8
8			7		4

SUDOKU reeglid

● Täida tühjad kohad numbriga 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

1	5	4	6	7	2	9	8	3
3	8	6	5	4	9	1	2	7
9	2	7	1	8	3	4	5	6
2	1	3	7	5	6	8	9	4
8	6	9	2	1	4	7	3	5
4	7	5	3	9	8	2	6	1
7	3	8	4	2	5	6	1	9
5	4	2	9	6	1	3	7	8
6	9	1	8	3	7	5	4	2

Taristu
OTT VALLIK

Dibert
SCOTT ADAMS

WALLY, KAS ON MINGIT VAHET USALDAMISEL JA RUMALAKS OLEMISEL?

HOIA SEDA MÕTET PEAS. MA TULEN KOHE TAGASI.

Dibert.com DibertCartoonist@gmail.com

©2011 Scott Adams, Inc. /Dist. by Universal Uclick

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
 Mängi: www.epl.ee/sudoku

Loodus

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

LÜHIDALT

Sillerdava päikesepäeva läänetaevasse immitseb üks tume triip. Tuul tõuseb ja pilv ründab, ründab järveäärseid puid ja inimesi oma sünkisise masendusega. Pilv on taevatipuni, korraga käib sähvatus ja taevast pillab hõbedase noole järvevette.

TSITAAT

Lambaid peab pügama noorekuu otsa sehen, sõs kasvab jälle pikk vill ja põet villa ei lää koi-tama ja rõöv om paelu kõvema.
Suislepa

SOOVITUS

Kui tahad hunte vaos hoida, nõnda et nad su lambaid ei murra, siis ei tohi nende nime nimetada. Saarlastel on see lambamurdja nimi ehk viimasel ajal liiga palju keelel. Üks vana Kihelkonna mehe õpetus käis nii: „Hunti äi lubatud ilmaskid õige nimega nimeta. Pidi ütlemata metsaisand, metsaailu, võsavillem või metsasaks. Kes elumajade juures või sihes nimetas hunti, selle karja murtsid hundid sui tervelt.”

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI

õitsev kullerkupp, pardiparved järvel, äädikakärbseuputus ja rahehood

EESTI ALLIKAD

Maimu allikas

Polli-Halliste tee lähedal Halliste ürgorgu suubuva väikese lisaoru vasakpoolsel järsul nõlval Mäkiste talu maadel asub Mäkiste põrguhaud ehk Maimu koobas. See on koht, kus paljandub Aruküla lademe punane liivakivi. Varem voolas sellest koopast välja allikas, mis nüüd on üsna viletsas seisus. Koopa kõrgus on 3 m, laius 12,5 m ja pikkus kuni 7,5 m. Koobas sai tuntuks ja külastatavaks A. Kitzbergi jutustuse „Maimu” ilmumise järel. Seda peetakse kohaks, kus Karksi vanema Venda tütar Maimu põletati tuleriidal tema keelatud armastuse pärast, ja kaastunde märgiks löiksid Polli naised ja tüdrukud oma juuksed lühikeseks. Ka palju aastaid hiljem kandnud naised Karksi kandis veel lühikesi juukseid. Mehed kiskusid oma vammuste küljest leina märgiks ära aga kõik ehted, nõõrid ja poogad. Halliste ja Karksi kihelkonna vammus ongi mustaks, ilma mingisuguse ehteta leinakuueks jäänud tänapäevani.

LEHT + DVD

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastõid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastõid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@ep.ee
Eesti uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, Ärioleht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.ep.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

1- Kõrrepõldudel käib hiirejaht. Hiireviu **2- Tänavuse seenesügis** eripära: roosadel kärbseentel on kenad kuhjakujulised kübarad! **3- Seeneaeg on haripunktis. Pirn-murumunad Paganamaal** **4- Sinikalehed on sügiselt värvikirevad.**

Septembri teine nädal: raherabin päikesesäras

stun Lohusuu Looduslodjal, tee siia oli masendav, karm sügisvihm trummeldas vastu tuuleklaasi, ei ühtki pilveauku, hall taevast otsani ühes maaga. Ja siis Peipsi. Rahu. Vaikus. Üksikutest päikesekiirtest sillerdava järvepeegel, mahe tasane laineloksumine. Taamal tuuritavad mustvalged tuttvardid ja kalatööstuse juures konutavad sügavas rahus kajakad. Kuld-nokapary sahmib mesilassülemina siia ja sinna. Kõik järgnevad suure parve pisemalegi suunamuutusele, juba nad teavad, et varsti läheb minekuks, ja keegi ei taha parvest maha jääda. Suitsupäasukesed – neid on nii tosinkond, küllap suurem osa on juba teel soojale maale –, need hilisemad näpsavad roos lendavat putukamoosi. Ei ole põrisevaid kiile ega pinisevaid sääski ja pole ka tavaliselt sel ajal rõõmsalt tiirutavaid admirale – neid musta-oranži-valgekirjusid imeilusaid liblikaid.

Tegelikult näib järv midagi otsekui ootavat. Ja siis teise reisi ajal ta tuleb. Tuleb sellise hooga, et kuigi lodi tõttab täiskäigul Mustvee poole, viis sõlme sees, saab ta ikkagi meid kätte. Algul ripub tumesinine mass maa kohal, sellest ilmuvad sinised londid, küllap vesipüksi lühikeste pükste variant. Siis rullib ta end meie kannul aina lähemale, pilvepiir on hall-hõbejas. Mustvee kohal juba sajab, ainus päikeselaik

on Vilusi kohal. Ja siis kukub pilv meile rahena pähe, laine läheb loksumaks, rahterad tuiskavad lahtistest luukidest sisse otsekui suureteraline meresool. Siis kihutab pilv ära Venemaale, sinna, kuhu ma siia tulles seda vihma loitsisin. Taas on rahu, kalurid popsutavad paatidega järvele.

Jõhvikale-e-e!

Nädala märksõna on kindlasti seened! Neid on nüüd kõikjal ja kõikisuguseid. Murumunade kõrvale on maapõuest välja pugunud murukerad, neid on nüüd Raadi pargiski. Siit-samast linnahaljasaladeltki saab õhtuse seenekastme kätte, ikka tindikuid ja šampinjone, puravikumükse ja kaseriisikaid. Küllus on tabanud me maad.

Pilvemassist ilmuvad sinised londid, küllap vesipüksi lühikeste pükste variant.

Ja jõhvikarabad ootavad, Laeva rabas jõhvikaluuret teinud Pille Tammur ütleb, et jõhvikaid on tänavu palju: „Neid on massiliselt, neid on lagedal ja puude vahel. Ja aeg on nad nüüd rabast välja tassida!”

Tõepoolest, tänavune meesaak oli niruvõitu, keskmiselt 25 liitrit taru kohta, seega, kel talvine tõbedepeletaja veel leidmata, võiks rabast seljataie

jõhvikaid koju tuua: see aitab kindlasti paremini kui mõnel pühapäeval aastast massijooksmistel käimine.

Tõrutus

Aga sel nädalal üllatas mind kõige rohkem autoaknast tõrude-kastanimunade kohta antud hinnangu ebatäpsus. Olen sel aastal näinud mõnd tamme, mille all on tõrusid palju, ja ka paar hobukastanit oli siile kuhjaga täis, aga kui Aotähe ja Mariga ratastega Raadi parki tõruloomade materjali varuma läksime, oli meie saak kesine. Tõrusid ikka tasapisi kogunes, paarikümnest tamme vaid kahel olid tõrud suured nagu tavaliselt, ülejäänutel aga pisikesed nagu hernetead. Ja eelmisel aastal külluslikult saaki puistanud hobukastanit oli täiesti tühi. Lapsed korjasid siiski selle alt eelmise aasta mune ja arvasid, et pesevad need kodus puhataks, aga õhtul tulid

laste toast rongkäigus välja küll ainult tõrukaelkirjakud, -hobused ja -inimesed.

Kevad sügis

Maa on veest nii läbi imunud, et vähimigi päikesesagar meenutab taimedele rõõmsat kevadet. Ja nii ongi Pärnumaal õitsele puhkenud kullerkupud ja varsakabjad, Soomaal koguni näsiniin. Tartus on teeäärred täis

õitsevaid võililli ja maasikaid, mõnel on juba ka marjamamm otsas. Öunu on tänavu paiguti, Kütiorus polnud sel aastal ei ploomi- ega pimiraaasugi. Porgandid ja sibulad jäid pisikeseks, kõrvitsatest ei saanudki asja. Aga sügisel kaunid on kassitapud, raudrohi ootab teeks korjamist. Kibuvitsa- ja pihlakamarjad on rõõmsalt punased. Piibelehemarjad on üllatavalt suured. Ja kuna rästaparved on ikka veel kadunud, on siin-seal isegi arooniaid põõsas. Ka astelpajusaak on tänavu nirum. Põlluviljad oleksid igatsenud päikest.

Kured stardivalmis

Rändehoog on lindudel nii suur, et põhja poolt tulnud ei hooli enam inimesestki. Kui Aotähte kooli viisin, oleks üks puukoristaja mind peaaegu pikali lennanud. Sookured on suurtes punktides ja passivad sobivaid tuuli, selle nädala lõpus peaksid esimesed tasapisi Egiptimaa poole purjetama hakkama. Vend Enn Vilbaste ütleb, et vaid korra on ta sel aastal hanede minekut kuulnud ja korra oli õhus ka tosin lauluiluke, aga küllap on veel vana. Õhus on palju pistrikuid. Öhtu eel aga uluvad rabaservas hundid, enne talve tehakse nooremale soole jaht selgeks. Karud trügivad õunaaedadesse. Hiirepüüdjad rebaseid on rohkem põldudel näha, hiireaasta on tänavu vilets. ●